

9. SINIF

HİT

HAFTALIK IZLEME
TESTLERİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI SORU BANKASI

YENİ MÜFREDATLA TAM UYUMLU

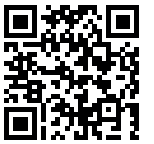
ÖĞRENME ÇIKTILARINA GÖRE
SIRLANMIŞ 32 FÖY

ANALİZ - SENTEZ DÜZEYİNDE
BECERİ TEMELLİ SORULAR

YAZILIYA HAZIRLIK DERS NOTLARI
YAZILI PROVALARI

VIDEO ÇÖZÜM UYGULAMASI
İÇİN KODU OKUTUNUZ.

Available on the
App Store

Get it on
Google play

Hız Renk Uzaktan Eğitim
ile Başarıya Renk Kat

Adnan DERİN
Hasan ÖZDEMİR
Dr. Tufan KAYA
Mikail ÖZTAŞ
Harun DERİN

İÇİNDEKİLER

1. TEMA – SÖZÜN İNCELİĞİ

- 1. **HİT** - Şiir 1 (Sanat - Edebiyat)
- 2. **HİT** - Şiir 2 (Söz Sanatları)
- 3. **HİT** - Deneme
- 4. **HİT** - Ses Bilgisi
- 5. **HİT** - Sözcükte Anlam
- 6. **HİT** - Mülakat - Röportaj
- 7. **HİT** - Yazım Kuralları
- 8. **HİT** - Noktalama İşaretleri
- 9. **HİT** - 1. Dönem 1. Yazılıya Hazırlık

2. TEMA – ANLAM ARAYIŞI

- 10. **HİT** - Hikâye (Genel Özellikler - Tarihsel Gelişim)
- 11. **HİT** - Anı
- 12. **HİT** - Cümlede Anlam
- 13. **HİT** - Paragrafta Anlam
- 14. **HİT** - Şiir (Nazım) - Şiirde İçerik - Şiir Türleri
- 15. **HİT** - Yazım Kuralları - Noktalama İşaretleri (Karma)
- 16. **HİT** - 1. Dönem 2. Yazılıya Hazırlık
- 17. **HİT** - 1. Dönem Sonu Tarama

3. TEMA – ANLAMIN YAPI TAŞLARI

- 18. **HİT** - Hikâye (Yapı - Anlatım Teknikleri - Hikâye Türleri)
- 19. **HİT** - Şiir (Şiirin Birimleri - Nazım Şekilleri - Nazım Türleri)
- 20. **HİT** - Şiirde Ahenk
- 21. **HİT** - Gezi Yazısı
- 22. **HİT** - Biçim Bilgisi 1 - Kök - Yapım Ekleri
- 23. **HİT** - Biçim Bilgisi 2 - Çekim Ekleri
- 24. **HİT** - Anlatım Biçimleri - Düşünceyi Geliştirme Yolları
- 25. **HİT** - 2. Dönem 1. Yazılıya Hazırlık

4. TEMA – DİLİN ZENGİNLİĞİ

- 26. **HİT** - Roman (Genel Özellikler - Roman Türleri)
- 27. **HİT** - Romanın Yapı Unsurları - Romanda Anlatım Teknikleri
- 28. **HİT** - Roman - Tiyatro
- 29. **HİT** - Eleştiri
- 30. **HİT** - Otobiyografi - Biyografi
- 31. **HİT** - 2. Dönem 2. Yazılıya Hazırlık
- 32. **HİT** - 2. Dönem Sonu Tarama
- 33. **HİT** - Cevap Anahtarı 1
- 34. **HİT** - Cevap Anahtarı 2

Copyright © Bu kitabın her hakkı saklıdır.

Hangi amaçla olursa olsun, bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayımlayan yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

www.hizrenk.com

hizrenk@isler.com.tr

@hizveren

Tema	Sözün İnceliği		
Konu	Şiir - 1 (Sanat - Edebiyat)		
Öğrencinin Adı Soyadı:	Sınıf:	No:	

ANAHTAR
KAVRAMLARSöz varlığı
GerçeklikEdebî dil
KurmacaGünlük dil
Hayal gücüSembol
Yaratıcılıkİmge
Sürükleyicilik

Çağrışım

ÖN BİLGİLER

EDEBİYAT NEDİR?

- Edebiyat; duygu, düşünce ve hayallerin söz ya da yazı ile etkileyici biçimde manzum (şiir) veya mensur (düz yazı) olarak ifade edilme sanatıdır. Edebiyat bir sanat dalı olduğu gibi aynı zamanda bir bilim dalıdır.
- Edebiyat; malzemesi dil, konusu insan olan tarih, sosyoloji, psikoloji gibi bilim dallarıyla da ilişki içerisindedir.
- Bir duygu veya düşüncenin ya da yaşanan, görülen, duyulan bir olayın estetik ölçüler içinde anlatıldığı eserlere, “edebî eser” denir.
- Malzemesi dil olan bir eserin edebî eser sayılabilmesi için sanat amacı güdülerek meydana getirilmesi; duygu, düşünce, inanç, ülkü, heyecan, zevk gibi istek ve amaçları güzel, etkili bir şekilde anlatması ve kalıcı olması gerekir

GÜZEL SANATLAR VE EDEBİYATIN GÜZEL SANATLAR İÇİNDEKİ YERİ

- Güzel sanatlar; insanda hayranlık, estetik heyecan uyandıran; ince bir duygudan, üstün bir sezgiden doğan edebiyat, müzik, resim, heykel, mimarlık, tiyatro ve sinema gibi sanatlardır.
- Edebiyatın malzemesi dildir. Dil sözcüklerden, sözcükler de seslerden oluştuğu için edebiyat işitsel (fonetik) sanatlar içinde değerlendirilir.

GÜZEL SANATLAR TABLOSU

İşitsel (Fonetik) Sanatlar	Görsel (Plastik) Sanatlar	Dramatik (Ritmik) Sanatlar
Edebiyat	Resim	Tiyatro
Müzik	Heykel	Sinema
	Mimari	Dans
	Hat	Bale
	Tezhip	Opera
	Minyatür	

METİNLERİN SINIFLANDIRILMASI

Metin; bir düşüncüyü, duyguyu ya da olayı belli bir biçimle, anlatımla aktaran ve noktalama işaretleriyle oluşturulan cümleler topluluğudur. Metinler üslup özellikleri, gerçeklikle ilişkisi ve kullanılış amaçlarına göre aşağıda verilen tabloda ki gibi sınıflandırılır.

Sanatsal Metinler

Coşku ve Heyecanı
Dile Getiren Metinler (Şiir)

Olay Çevresinde Oluşan Metinler

Anlatmaya Bağlı Metinler
(Masal, Fabl, Destan, Halk Hikâyesi,
Mesnevi, Manzum Hikâye, Hikâye, Roman)Göstermeye Bağlı Metinler (Tiyatro)
Modern Tiyatro (Trajedi, Komedi, Dram)
Geleneksel Türk Tiyatrosu
(Orta Oyunu, Karagöz, Meddah, Seyirlik Köy Oyunları)

Öğretici Metinler

Tarihî Metinler-Felsefi Metinler-Bilimsel Metinler

Gazete Çevresinde Gelişen Metinler
(Makale, Deneme, Sohbet, Fıkra, Eleştiri, Mülakat,
Röportaj, Haber Yazıları)Kişisel Hayatı Konu Alan Metinler
(Anı, Günlük, Gezi, Biyografi, Otobiyografi, Mektup)

ETKİNLİK - 1

Aşağıdaki soruları verilen bilgilere göre cevaplayınız.

ŞİİR SANATI

Musiki, her şeyden önce musiki;
Onun için tekli mısradan şaşma.
Kıvrak olur, erir havada sanki;
Ağır aksak söyleyişe yanaşma.

Kelime seçerken de meydan senin;
Bile bile bir nebze aldanmalı.
Dumanlısı güzeldir türkülerin;
Öyle hem seçik olsun, hem kapalı.

Güzel gözler tül ardında görünsün
Gün ışığı titremeli şiirinde
Ak yıldızlar maviliğe bürünsün
Ilgıt ılgıt sonbahar göklerinde.

Ara rengin peşindeyiz çünkü biz;
Rengın değil, ara rengin sadece.
Ancak öyle sarmaş dolaş ederiz.
Kavalı boruyla rüyayı düşle.

Nükte belâsından kurtulmaya bak;
Acı zekâ, sulu gülüş neyine?
İşe karıştı mı bu cins sarmısak
Maviliğin yaş dolar gözlerine.

Tut belâgati boğazından, sustur
El değmişken bir zahmete daha gir.
Kafiyenin ağzına da bir gem vur
Bırakırsan neler yapmaz kim bilir?

Nedir bu kafiye den çektiğimiz!
Hangi sağır çocuk ya deli zenci
Sarmış başımıza bu meymenetsiz,
Bu kof sesler çıkaran kalp inci yi?

Hep musiki, biraz daha musiki;
Havalanan bir şey olmalı mısra
Deli bir gönülden kalkıp gitmeli
Başka göklere, başka sevdalara.

Dağılıp tuzu sabah rüzgârına
Mısraların alsın başını gitsin
Kekik, nane kokaraktan, dört yana...
Üst tarafı edebiyat bu işin.

Paul Verlaine

SANAT

Yalnız senin gezdiğin bahçede açmaz çiçek,
Bizim diyarımız da binbir baharı saklar!
Kolumuzdan tutarak sen istersen bizi çek
İncinir düz caddede dağda gezen ayaklar

Sen kubbesinde ince bir mozaik arar da
Gezersin kırk asırlık mabedin içini
Bizi sarsar bir sülüs yazı görsek duvarda,
Bize heyecan verir bir parça yeşil çini

Sen raksına dalarken için titrer derinden
Çiçekli bir sahnede bir beyaz kelebeğin
Bizim de kalbimizi kımıldatır derinden
Toprağa diz vuruşu dağ gibi bir zeybeğin

Fırtınayı andıran orkestra sesleri
Bir ürperiş getirir senin sinirlerine,
İstirap çekenlerin acıklı nefesleri
Bizde geçer en yanık bir musiki yerine

Sen anlayan bir gözle süzersin uzun uzun
Yabancı bir şehirde bir kadın heykelini,
Biz duyarız en büyük zevkini ruhumuzun
Görünce bir köylünün kıvrılmayan belini...

Başka sanat bilmeyiz karşımızda dururken
Yazılmamış bir destan gibi Anadolu'muz
Arkadaş, biz bu yolda türküler tuttururken
Sana uğurlar olsun... ayrılıyor yolumuz

Faruk Nafiz ÇAMLİBEL

Yandaki şiirlerden hareketle,

a. Şiir tanımı yapınız.

b. Sanatı, toplum-medeniyet-kültür bağlamında değerlendiriniz.

c. Şiir-sanat ilişkisi hakkında çıkarımlarda bulununuz.

Şiir - 1 (Sanat - Edebiyat)

ETKİNLİK - 2

Aşağıdaki soruları verilen bilgilere göre cevaplayınız.

YAĞMUR

Küçük, muttarid, muhteriz darbeler
Kafeslerde, camlarda pür ihtizaz
Olur dembedem nevha-ger, nagme-saz
Kafeslerde, camlarda pür ihtizaz
Küçük, muttarid, muhteriz darbeler...

Sokaklarda seylabeler ağlaşıp
Ufuk yaklaşır, yaklaşır, yaklaşır;

Bulutlar karardıkça zerrata bir
Ağır, muhtazır dalgalanmak gelir;

Bürür bir soğuk, gölge etrafı hep,
Numayan olur gündüzün nısf-ı şeb.

...

(Günümüz Türkçesiyle)

Küçük, tekdüze, ürkek vuruşlar
Kafeslerde, camlarda titreşerek
Durmadan türkü söyler, ağıt yakar
Kafeslerde, camlarda titreşerek
Küçük, tekdüze, ürkek vuruşlar

Sokaklarda seller ağlaşıp
Ufuk yaklaşır, yaklaşır, yaklaşır;

Bulutlar karardıkça zerrelere bir
Ağır, olgun dalgalanma gelir;

Bir soğuk gölge çevreyi bürür,
Gündüzden gece yarısı görünür.

...

Tevfik FİKRET

YAĞMUR NASIL OLUŞUR?

Bulutlardan yeryüzüne su formunda dökülen yağmurlar; hava kütlelerinin içinde yer alan su buharı ya da bir diğer ifadeyle nemin su taneciklerine dönüşmesi neticesinde meydana gelmektedir. Kısaca özetleyecek olursak hava kütlelerinin içinde yer alan nem, %100'ü geçtiği anda bu su buharı, su taneleri hâlini almaktadır. Bu su damlacıkları da rüzgâr aracılığıyla gökyüzünde savrulurlar ve bir araya gelerek su yüklü bulutları meydana getirirler. Su tanecikleri ile yüklü olan bu bulutların soğuk bir başka hava kütlesi ile karşılaşması ise yağmuru meydana getirmektedir. Bu karşılaşma neticesinde su tanecikleri yoğunlaşırlar ve boyutları en az 0,5 milimetre olan su damlacıklarını oluştururlar. Atmosferin sıcaklığının belirli bir seviyenin üzerinde olması hâlinde ise yağmur damlacıkları yeryüzüne dökülürler.

a. Yukarıdaki metinlerden hareketle şiir dili-bilim dili karşılaştırması yapınız. Ulaştığınız sonuçları aşağıya yazınız.

ETKİNLİK - 3

Aşağıdaki görselden ve açıklamalardan hareketle soruları cevaplayınız.

Edebiyatta öznellik, güzellik, yaratıcılık, hayal, kurmaca, duygu, özgünlük; bilimde ise nesnellik, kanıtlanabilirlik, nedensellik, sınıflandırma, mantık, deney gibi ilke ve yöntemler ön plandadır. Bilim insanı, evrendeki yasaları bulmak için çabalarken edebiyat yazarı, özgün ve etkileyici eserler üreterek hissettirmeyi amaçlar.

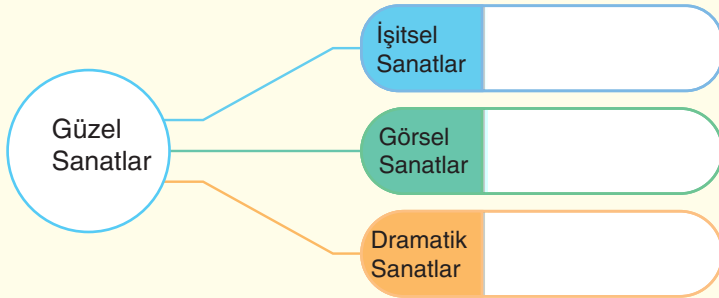
- a. Edebiyat ile bilimin amaçları ve yöntemleri arasındaki farkları dikkate alarak ve görselden hareketle “Çanakkale Savaşı” konulu iki ayrı metin yazınız.

I. Metin

II. Metin

- b. “Heykel, Edebiyat, Tiyatro, Bale, Kabartma, Dans, Mimari, Müzik, Hat, Opera, Tezhip, Sinema, Minyatür”

Karışık hâlde verilen güzel sanat dallarını aşağıdaki numaralı kutucuklara uygun şekilde yerleştiriniz.

- c. Güzel sanatlardan herhangi biri ile uğraşan birinin hayatına güzel sanatların ne gibi yansımalarının, katkılarının olabileceğiyle ilgili aşağıda sıralanan maddelere iki tane de siz ekleyiniz.

➤ Olaylara daha farklı açılardan bakma yetisi gelişir.

➤ Duygusal yaklaşımları ve becerilerindeki hassasiyet daha gelişmiş olur.

➤

➤

Şiir - 1 (Sanat - Edebiyat)

1. Edebiyat, diğer sanatlara oranla gücünü ve zenginliğini kullandığı malzemenin “söz” olmasına borçludur. Aynı zamanda günlük hayatın anlaşma vasıtası olan dil, insanlık tarihi boyunca diğer güzel sanatların kullandığı malzemelerle mukayese edilemeyecek seviyede büyük bir gelişme göstermiştir. Bütün kelimelerin, terimlerin, tabirlerin, argo söyleyişlerin veya özel meslek dillerinin katkısıyla sözlük çerçevesindeki zenginleşmenin dışında mecazlarla ve sanatkarların şahsi tasarruflarıyla âdeta sınırsız bir büyüme gösteren dil bu gelişmesini hâlâ devam ettirmektedir.

Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanatkarların işledikleri konu aynı olsa da üslupları farklı olabilir.
B) Çoğu sanatçı ortak payda olan dilde birleşir.
C) Edebî eserler geleceğe iz bırakmayı hedefler.
D) Sözcükler, sanatkarın kendi işçilikleriyle anlam yönünden zenginleşir.
E) Edebî eserlerin anlaşılmasında sözlüğe ihtiyaç duyulması edebî yetersizliktir.

2. Her ne kadar genelgeçer bir tanım kullanılsa da edebiyat, tek bir tanımla ifade edilemez. İçinde estetik kaygı güden, güzeli amaçlayan her türlü ölçülü ve düzenli anlatımı edebiyata dâhil edebiliriz.

Bu parçaya göre aşağıdakilerin hangisi edebiyatın tanımında kullanılabilecek bir ifade olamaz?

- A) Edebiyat, sözü süsleme sanatıdır.
B) Edebiyat, yaşamı renklendirme biçimidir.
C) Edebiyat, ifadeyi etkin söyleme tekniğidir.
D) Edebiyat, duyguları kelimelere dizme işidir.
E) Edebiyat, bilimsel gelişmelerin yazılı hâlidir.

3. Edebiyatla bilim arasında çeşitli düzeylerde ilişki söz konusudur. Bu ilişkinin temel nedenleri edebiyatın insana ait hiçbir şeye kayıtsız kalmaması ve dilin hem edebiyatın hem de bilimin ortak ögesi olmasıdır. Edebî bir metinde yazar, temel konusu olan insanı anlatırken psikoloji, sosyoloji, tarih, coğrafya gibi sosyal bilimlerden yararlandığı gibi deneysel bilimlerden de yararlanabilir.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerin hangisi söylenemez?

- A) Bilim insanı çok yönlü ele alırken edebiyat insanı tek yönden ele alır.
B) Edebiyatın ve bilimlerin ortak konusu insan olduğu için edebiyat ve bilim ortak paydada buluşabilir.
C) Edebiyat yeri geldiğinde pozitif bilimlerden de yararlanır.
D) Edebiyat aynı anda birden çok bilim dalıyla ilişki içinde olabilir.
E) Edebiyat her bilimle farklı düzeylerde ilişki içindedir.

4. Edebiyat öğretmeni Tufan öğrencilerden edebiyatla ilgili birer cümle söylemesini istemiş ve şu dönütleri almıştır.

Ceren: Edebiyat, ruhun sözle terbiyesidir.

Mustafa: Edebiyat, insanın yaşadığı her yerdedir.

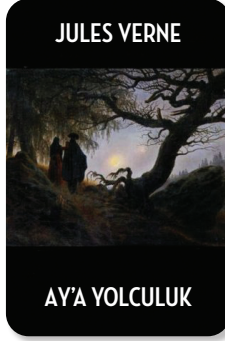
Simay: Edebiyat, duygunun en güzel ifadesidir.

Taner: Edebiyat, hayattan tat alma sanatıdır.

Buna göre, öğrencilerin edebiyatla ilgili söylediklerinden yola çıkılarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Edebiyat söz üzerine kurulu bir sanattır.
B) Edebiyatın temel kaynaklarından biri insandır.
C) Edebiyat, yaşananları aynen aktaran bir sanattır.
D) Edebiyat, ifadenin estetik yanına önem verir.
E) Edebiyat, insan yaşamını güzelleştirir.

5. *Ay'a Yolculuk* ya da özgün adıyla *De la Terre à la Lune*, Jules Verne'in 1865 yılında yazmış olduğu, türünün ilk örneklerinden olan, bir bilim kurgu romandır. Jules Verne'in Ay'a seyahate dair yaptığı hesap ve tahminlerinin, onun zamanındaki tüm bilgi eksikliklerine rağmen, gerçeğe yakın bir anlatımı vardır.

Jules Verne'in (Jul Vern) insanoğlunun Ay'a henüz gitmediği bir dönemde *Ay'a Yolculuk* adlı romanı yazması edebiyatın daha çok hangi özelliğini ortaya çıkarır?

- A) Toplumsal bir yanının olduğunu
- B) Yaşanmışlıklara ışık tuttuğunu
- C) Bilime ışık tuttuğunu
- D) Millî kimlikleri yansıttığını
- E) Evrensel bir yanının olduğunu

6. Edebî eserlerde yazarın okura vermek istediği mesaja ileti denir. İleti açık ve kapalı olarak ikiye ayrılır:

Açık ileti, sözcüklerin farkı anlamlar (imgeler) yüklenmeden ifade ile buluşmasıdır.

Kapalı ileti, sözcüklerin farkı anlamlar (imgeler) yüklenecek ifade ile buluşmasıdır.

Aşağıdaki iletilerden hangisi kapalı ileti değildir?

- A) Gönül yangın yeri; gel ey vefasız sevgili gel, bu yangının senden başka yok çaresi.
- B) Şiir yüklü gözlerle sevmelisin hayatı, hayatın ahengi olmalı her cümle.
- C) Bir fincan kahvede kırılır mı gururun kemikleri yoksa kırk yıl mı sürer hatır meselesi?
- D) Karanlık çılgılığı nasıl duymaz benim gibi yüreğinde yangın olanlar?
- E) Günümüz edebiyatçıları roman ve hikâyelerinde toplumsal yaşamı eserlerinin merkezine koymaktadır.

7. "Hiçbir bilimsel konu yoktur ki edebiyatın bir düzeyinde işlenmemiş olsun."

Bu cümleden hareketle "edebiyat ve bilim ilişkisi" için aşağıdakilerden hangisi kesinlikle söylenebilir?

- A) Edebiyat, bilimdeki her konuyu ele alabilir.
- B) Edebiyat araştırma teknikleri, bilim ile aynıdır.
- C) Bilimsel düşüncelerin temeli edebiyattır.
- D) Bilimsel gelişmeler edebiyattan her zaman öncedir.
- E) Edebî eserler bilimsel çalışmaların ön koşuludur.

8. I. Kendisini ifade etme tarzı
II. Kullandığı malzeme
III. Güzeli gaye edinme
IV. Özgünlüğü benimseme

Edebiyat diğer güzel sanatlardan yukarıda verilen kriterlerden hangilerine bağlı olarak ayrılmaktadır?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) I ve III
- D) I ve IV
- E) II ve IV

9. Edebî eser, herhangi bir aracıya gerek olmaksızın orijinal yapısıyla her seviyeden okuyucuya doğrudan doğruya ulaşabilen tek sanattır. Bunu da kullandığı malzemenin söz olmasına borçludur. Diğer sanat alanlarında eserler hemen daima tektir ve onu seyretmek-dinlemek için o tek nüsha ile karşı karşıya gelmekten başka yol yoktur.

Bu parçadaki altı çizili sözde edebiyatla ilgili vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Edebiyat eğitiminin diğer sanat eğitimlerine göre daha kolay olduğu
- B) Edebiyat eserlerinin ürünü olan kitapların çoğaltılabilmesinin esere ulaşmayı kolaylaştırdığı
- C) İnsanların resim ve heykellere edebî eserler kadar ilgi göstermediği
- D) Edebiyat yapmak için çok pahalı malzemelere ihtiyaç duyulmadığı
- E) Bütün sanat dallarının edebiyatın temel ilkelerine dayandığı

Şiir - 1 (Sanat - Edebiyat)

10. *Dokuzuncu Hâriciye Koğuşu* romanının kahramanı olan 15 yaşındaki genç, dizindeki kemik veremi hastalığı nedeniyle iki kere ameliyat geçirmiş fakat iyileşememiştir. Doktoru, ona tekrar ameliyat olmasını tavsiye eder ancak ameliyatın riski büyüktür, bacağını kaybetme tehlikesi vardır.

Sadece bu parçada anlatılanlar ve görsel göz önünde bulundurulduğunda edebiyat ile aşağıdaki hangi bilim arasında bir ilişki olduğu söylenebilir?

- A) Tıp B) Fizik C) Kimya
D) Psikoloji E) Sosyoloji

11. Edebî metinler oluşturulurken gerçeklerin değiştirilip dönüştürüldüğü unutulmamalıdır. Bazı edebî akımlar ve edebî dönemlerin bazı temsilcileri, topluma yön vermeyi, sosyal fayda sağlamayı amaçlar. Böylece edebiyat toplumu etkiler ve ---- inceleme alanına girer. Örneğin; Recaizâde Mahmut Ekrem'in *Araba Sevdası* adlı romanı, Batılılaşmayı yanlış anlayan züppe tipini, Halit Ziya'nın *Mai ve Siyah* adlı romanı da Servetifünun sanatçıları anlatır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

- A) tarihin B) sosyolojinin
C) coğrafyanın D) antropolojinin
E) arkeolojinin

12. I. Özneldir, sanatçının duyguları, sezgileri, hayalleri yapa yansı.
II. Gerçeklere dayansa da temelde kurgusaldır.
III. İyiyi, kötüyü ve doğruyu, yanlış gösterir; kesin yargılara varır; belli kalıpları vardır.
IV. Estetik haz vermek esastır, güzele ulaşmak amaçlanır
V. Görece olduğu için kesin bir tanımı yapılamaz.

Numaralandırılmış cümlelerden hangisi sanat eserinin özellikleri arasında gösterilemez?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

13. Gurbet o kadar acı
Ki, ne varsa içimde
Hepsi bana yabancı
Hepsi başka biçimde

Eriyorum gitgide
Elveda her ümide
Gurbet benliğimi de
Bitirdi bir biçimde

Yukarıdaki dördlükler Cumhuriyet Dönemi şairlerinden Kemalettin Kamu'nun *Gurbet* şiirine aittir. Ses sanatçısı Ahmet Özhan ve İzel tarafından bu dizeler şarkı olarak seslendirilmiştir.

Bu durum aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

- A) Ses sanatçıları aynı zamanda edebiyatçıdır.
B) Cumhuriyet Dönemi edebiyatçıları müzikle de ilgilenmiştir.
C) Musiki, edebiyatın önemli bir parçası hâline gelmiştir.
D) Edebî bir tür olan şiir, müzik eserlerinde de kullanılmaktadır.
E) İyi bir edebî eser, başka sanat dallarına ihtiyaç duymadan ölümsüzlüğü yakalar.

14. **Sanatsal metinler;** edebî bir heyecan uyandırmak, bireye estetik zevk ve anlayış kazandırmak amacıyla kaleme alınan metinlerdir.

Öğretici metinler; tanıtmak, bilgi ve haber vermek, uyar-mak, düşündürmek, kanıları değiştirmek, yönlendirmek gibi amaçlarla yazılan metinlerdir.

Bu açıklamalara göre aşağıdakilerden hangisi sanatsal metin örneği olur?

- A) Bir halk ozanının hayatını ve sanatını anlatan metin
B) Bir sahil kasabasında geçen aşk hikâyesini anlatan metin
C) Ekonomi üzerine kaleme alınmış makale
D) Bir film eleştirmeninin eleştiri yazısı
E) Ahmet Haşim'in *Merdiven* şiirinin tahlilini içeren metin

15. Metin, çok farklı düzeylerde dille iletişimde bulunmak amacıyla oluşturulan anlatma ve anlaşma aracıdır. Cümle, yalnız başına eksiksiz bir anlaşmayı sağladığı zaman, kullanıldığı bağlamda metin değerindedir. Ancak bir cümle ile herhangi bir konuda soruya gerek duyulmadan ve şüpheye yer bırakmadan anlaşma sağlanamaz. Öyleyse metin, cümlelerden oluşan, daha yerinde bir söyleyişle, cümlelerle örülen bir anlatma ve anlaşma aracıdır. Sesten paragrafa uzanan çizgide, her dil birliği metnin oluşmasına hizmet eder.

Bu parçada “metin” ile ilgili asıl vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Farklı bilgi birikimine sahip bireylere seslenebilen bir yapısının olduğu
- B) Mutlaka belli bir ana düşünceyi ve konuyu içerdiği
- C) Cümlelerin daha iyi ve net anlaşılmasını sağlayan anlamsal bütün olduğu
- D) Yazılış amaçlarına göre farklı özellikler sergileyebildiği
- E) Sesi cümleye, cümleyi de paragrafa taşıyan bir vasıta olduğu

16. Aşağıdaki açıklamalardan hangisi sanatsal metinlerle ilgili **değildir**?

- A) Okurda edebî bir heyecan uyandırarak ona estetik zevk ve anlayış kazandırmayı amaçlar.
- B) Okuru düşündürmenin yanında bilgilendirmeyi de hedefler.
- C) Daha çok öyküleyici ve betimleyici anlatım türleri kullanılır.
- D) Sözcükler çoğunlukla yan ve mecaz anlam değerleriyle kullanılır.
- E) İletiler, okura genellikle dolaylı olarak verilir.

17. I. Metin

Kardır yağın üstümöze geceden,
Yağmurlu, karanlık bir düşünceden,
Ormanın uğultusuyla birlikte
Ve dörtlüde, dümdüz bir mavilikte
Kar yağıyor üstümöze inceden

II. Metin

Arı ve uçan böceklerden esinlenerek tasarlanan robotların en büyük sorunu, uçmak için ihtiyaç duydukları enerjinin sağlanması. Böcekler kuvvetli kaslarında depolanan enerji sayesinde kanatlarını çırparak havada hareketleri için gerekli olan itiş gücünü elde ediyorlar. Robotlarda ise bu zorlu sürecin görece daha az verimli ve daha ağır olan harici pillerle başarılması gerekiyor.

Bu metinlerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. metin sanatsal, II. metin öğretici metin örneğidir.
- B) I. metinde imgeli bir anlatım söz konusudur.
- C) II. metinde terimlerden ve temel anlamdan faydalanılmıştır.
- D) I. metin nesir, II. metin nazım biçiminde oluşturulmuştur.
- E) I. metin duygulara, II. metin düşüncelere seslenmektedir.

OPTİK DEĞERLENDİRME

YANITLAR	
1 A B C D E	16 A B C D E
2 A B C D E	17 A B C D E
3 A B C D E	18 A B C D E
4 A B C D E	19 A B C D E
5 A B C D E	20 A B C D E
6 A B C D E	21 A B C D E
7 A B C D E	22 A B C D E
8 A B C D E	23 A B C D E
9 A B C D E	24 A B C D E
10 A B C D E	25 A B C D E
11 A B C D E	26 A B C D E
12 A B C D E	27 A B C D E
13 A B C D E	28 A B C D E
14 A B C D E	29 A B C D E
15 A B C D E	30 A B C D E

Tema	Sözün İnceliği
Konu	Konu Anlatımı ve 1. Dönem 1. Yazılı

EDEBİYAT-SANAT

- Edebiyat; olay, düşünce, duygu ve hayallerin sözlü veya yazılı olarak estetik bir şekilde ifade edilme sanatıdır.

EDEBİYATIN BİLİMLE VE GÜZEL SANATLARLA İLİŞKİSİ

- Edebiyatın konusu insandır. Edebiyat; insanların iç dünyalarını, diğer insanlarla ilişkilerini, doğal ve sosyal çevrelerini, toplumsal hayatı, ekonomik, siyasi ve sosyal değişimleri konu alan ve bunlara ayna tutan bir sanat dalıdır. Aynı olay ve durumlar bilim dallarının da kapsamına girmektedir. Bu nedenle bir edebî eser yazılırken çeşitli bilim dallarından faydalanılır. Psikoloji, sosyoloji, tarih, felsefe ve coğrafya gibi bilim dalları edebiyatın yakından ilişkili olduğu bilimlerdir. Edebiyat ile bilim arasındaki ilişki karşılıklı bir ilişkidir. Edebiyat bilimden faydalandığı gibi bilim de edebiyatın verilerinden faydalanmaktadır.

Edebiyat ve Güzel Sanatlar

- Güzellik ve zevkle ilgilenen sanatlara “güzel sanatlar” denir.
- Edebiyat da insanlarda estetik duygular uyandırmayı amaçladığı için güzel sanatların içerisinde yer alır.
- Edebiyat; diğer sanat dallarından kullandığı malzeme, üslup, yöntem ve teknikler bakımından ayrılır.
- Edebiyatın malzemesi dildir, bu nedenle edebiyat fonetik sanatlar (işitsel sanatlar) grubunda yer almaktadır.

METİNLERİN SINIFLANDIRILMASI

- Metinler anlatım türlerine, kullanılan dilin işlevine, yazılış amaçlarına, gerçeklikle ilişkilerine göre gruplandırılabilir. Buna göre metinler genel olarak öğretici metinler ve sanatsal (kurmaca) metinler olarak ikiye ayrılmaktadır.

Öğretici (Bilgilendirici) Metinler

- Okuyucuya bilgi vermek, onun düşünce ve kanaatlerini değiştirmek veya kuvvetlendirmek amacıyla oluşturulan metinlerdir.
- Konuyla ilgili düşünceler genellikle nesnel bir tutumla ve kesin ifadelerle verilir.
- Söz sanatlarına, kelimelerin soyut ve mecaz anlamlarına pek yer verilmez.
- Açıklama, tanımlama, örnekleme, sayısal verilerden faydalanma gibi anlatım yöntemlerinden faydalanılır.
- Makale, deneme, sohbet, fıkra, eleştiri, mülakat, röportaj, haber yazısı gibi gazete çevresinde gelişen metin türleri ve anı, günlük, gezi yazısı, biyografi, otobiyografi, mektup gibi kişisel hayatı konu alan metin türleri öğretici metinlerdir.

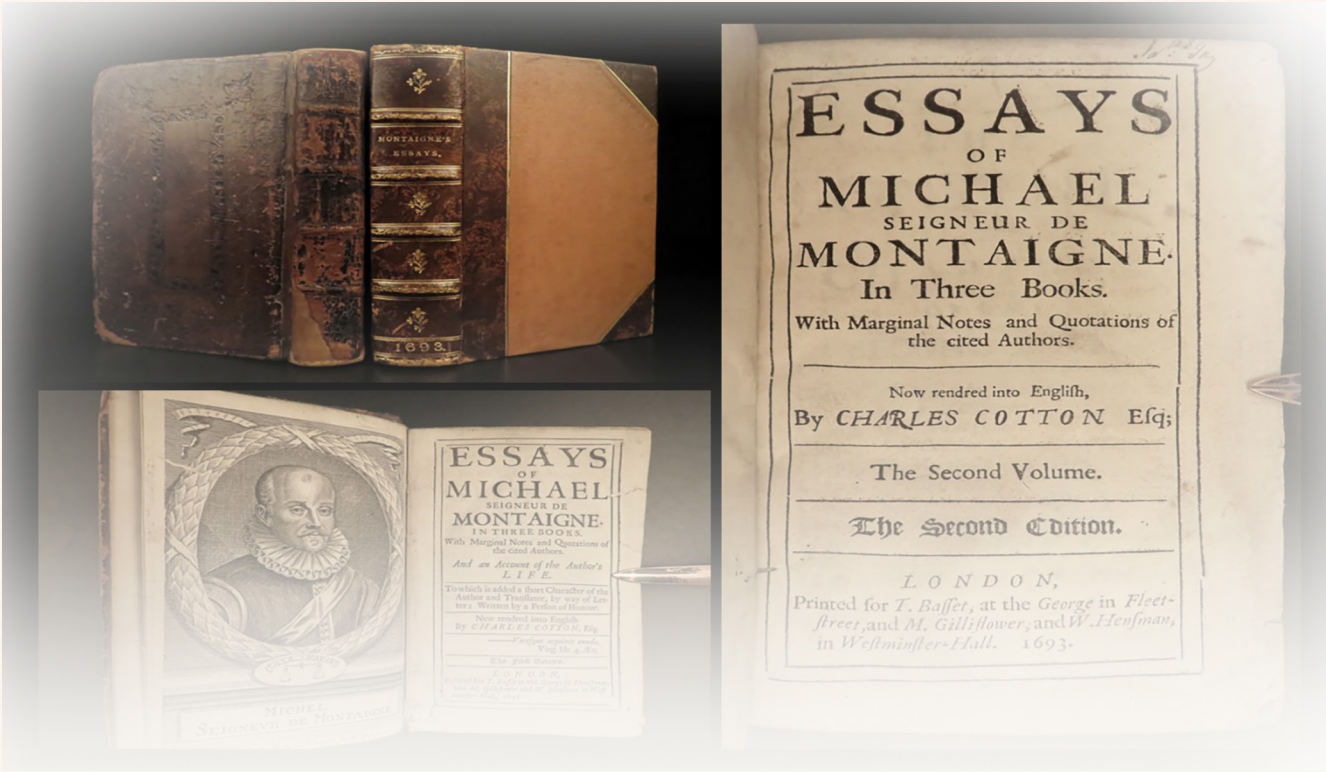
Sanatsal (Kurmaca) Metinler

- Birtakım estetik uyarımlara ve heyecana yol açarak insanı etkileyen; insanda güzel duygu, düşünce ve hayaller uyandıran yazılı ya da sözlü olarak oluşturulan metinlerdir.
- Günlük dilden farklı, sanatlı, edebî bir dil kullanılır.
- Söz sanatlarına, kelimelerin, soyut ve mecaz anlamlarına sıkça yer verilir.
- Betimleme, öyküleme, benzetme gibi anlatım yöntemlerinden faydalanılır.
- Edebî metinler; bir şairin veya yazarın kaleminden çıkmış sanat değerine sahip, bireysel ya da anonim olan şiir, hikâye, roman, tiyatro, masal, halk hikâyesi gibi metinlerdir.

SÖZ SANATLARI

Teşbih (benzetme)	İnsan bu, su misali, kıvrım kıvrım akar ya; Bir yanda akan benim, öbür yanda Sakarya.(insan suya benzetilmiş)
Teşhis (kişileştirme)	İçeri girdiğimde eski bir koltuğun üzerinde boynu bükük bir kanun Ve kanunun göğsüne yaslanmış mahsun kemeçeyi gördüm (kanun ve kemeç kişiselleştirilmiş)
İntak (konuşturma)	Güle sordum adını, gün açılışın gör dedi Yare ömrün vermezsen aşka ermen zor dedi (gül konuşturulmuş)
İstiare (eğretileme)	Yaz akşamlarında açılırdı perdeler Yorgun ellerinden dökülürdü nağmeler (nağmeler dökülen bir şeye benzetilmiş ama benzetilen söylenmemiş)
Mecazımürsel (ad aktarması)	Dudağımda son bir türkü gülpembe Hala hep seni söyler seni çağırır gülpembe (dudak sözcüğü ile ağız kastedilmiş ad aktarması yapılmış)
Kinaye (değınmece)	Ben yoruldum hayat gelme üstüme Diz çöktüm dünyanın namert yüzüne (diz çökmek hem gerçek hem mecaz anlamda)
Hüsnütalil (güzel nedene bağlama)	Sen gideli sevgilim, bahçemde güller açmıyor Geceler bitmek bilmiyor, geceler buz gibi, sabah olmuyor (güllerin açmaması sevgilinin gitmesine bağlanmış)
Tevriye (yakın ve uzak anlamlılık)	Dedim, dilber niçin sararıp soldun? Dedi : “Çektiğim dil yarasıdır!” (dil sözcüğü hem söz hem de gönül anlamında kullanılmıştır)
İrsalimesel (atasözü kullanma)	Ali yazar Veli bozar küp suyunu çeker azar azar Üzülmüşüm neye yarar keskin sirke küpüne zarar (dizelerde atasözü kullanılmış)
Tariz (iğneleme)	Bir yetim görünce döktür dişini Bozmaya çabala halkın işini (anlatılmak istenenin tersi söylenerek halkın huzurunu bozanlar iğnelenmiş)
Mübalağa (abartma)	Saçlarına yıldızlardan taç yapayım yar Bir nefeste güneşleri söndüreyim yar (olaylar abartılarak anlatılmış)
Telmih (anımsatma)	Daha çatal bıçak kaşık icat edilmemişken İsmail'e inen koç kurban edilmemişken Bir kavga başlamış ki nasip kısmet uğruna Kapağı ver kulpu al kurbanı ne hiç soran yok (Hız. İsmail ve kurban olayı anımsatılmış)
Tezat (zıtlık)	Açar solar türlü çiçek Kimler gülmüş kim gülecek Murat yalan ölüm gerçek Dostlar beni hatırlasın (açmak / solmak – yalan / gerçek zıt anlamlı sözcükler)
Tenasüp (uygunluk)	Kırıldı kanadım kolum ne yerim var ne yurdum Gurbet ele düştü yolum yuvasız kuşlar misali (birbirini çağrıştıran sözcükler kullanılmış)
Tecahülûarif (bilmezlikten gelme)	Şakaklarıma kar mı yağdı ne var Benim mi Allah'ım bu çizgili yüz? (Şair kendisiyle ilgili durumları bilmezlikten gelmiş)

Konu Anlatımı ve 1. Dönem 1. Yazılı

DENEME

- Serbest düşüncenin ifade alanı ve nesrin bir türü olarak deneme, yazarın gözlemlediği ya da yaşadığı olay, olgu, durum ve izlediği varlıklarla ya da herhangi bir kavramla ilgili izlenimlerinin belli bir plana bağlı kalmayarak, tamamen kendi kişisel görüşüyle serbestçe yazıya döktüğü birkaç sayfayı geçmeyen kısa metinlerdir.
- Denemenin edebî bir tür olarak dünya edebiyatında öncülüğünü Fransız yazar Michel de Montaigne (1533-1592) yapmıştır. Türk edebiyatında deneme, asıl olarak gazete ile birlikte ortaya çıkmaya başlamıştır. İlk özel gazete *Tercümân-ı Ahvâl* (1860)'ın yayın hayatına başlamasından itibaren gazetelerde çıkan değişik yazılar, zamanla ayrı bir tür olan deneme için dil, anlatım ve yaklaşım bakımından zemin oluşturmuşlardır.
- Türk edebiyatında ilk deneme kitapları arasında Ahmet Haşim'in *Bize Göre* (1928), *Gurebâhâne-i Laklakân* (1928); Ahmet Rasim'in pek çok yazısı; Mahmut Sadık'ın *Takvimden Yapraklar* (1912); Refik Halit Karay'ın *Bir Avuç Saçma* (1939), *Bir İçim Su* (1931), *İlk Adım* (1941), *Üç Nesil Üç Hayat* (1943), *Makyajlı Kadın* (1943)...
- Türk edebiyatındaki belli başlı deneme yazarları: Nurullah Ataç, Sabahattin Eyüboğlu, Suut Kemal Yetkin, Mehmet Kaplan, Nurettin Topçu, Salah Bırsel, Cemil Meriç, Vedat Günyol, Ferit Edgü, Memet Fuat, Orhan Burian, Enis Batur.

ÖZELLİKLERİ:

- * Açık ve sade bir dille, sohbet havası içerisinde yazılır.
- * Samimi bir üslup kullanılır.
- * Belirli bir plana bağlı kalınmaz.
- * İspat ya da kanıtlama gereği duymadan kişisel görüşlerin dile getirildiği yazılardır.
- * Uzmanlık gerektirmese de geniş bir kültür birikimi ister.
- * Kesin bir yargı belirtmemekle birlikte okuru düşündürmeyi amaçlar.
- * Doğrudan bilgi verme amacı gütmese de öğretici metinler arasında yer alır.

MÜLAKAT

- Bilim, sanat, siyaset, spor gibi alanlarda ünlü kişileri tanıtmak veya onların bir konuda düşüncelerini öğrenmek amacıyla gerçekleştirilen karşılıklı konuşmaların kaleme alınmasıyla oluşan öğretici metin türüdür.
- Söyleşmeye bağlı, açıklayıcı, tartışmacı ve öyküleyici anlatımın kullanıldığı mülakatta yalın, açık, duru bir dil ve anlatım vardır.
- Okuyucuya bilgi vermek amaçlanır. Muhataba yöneltilen sorular önceden belirlenir.
- Konuşmacının sözlerini kesmemeye, hiç değiştirmeden aktarmaya özen gösterilir. Konuşmacının sözleri karşısında nesnel bir tutum takınılır.
- Mülakatta ayrıntılara girilmez; temel düşünce, kavram ve olgular söz konusu edilir.
- Mülakat türünün kendine özgü hazırlanma aşamaları vardır. Bu aşamalarda yapılacaklar şu şekilde sıralanabilir:
 - I. Mülakat yapılacak konu ve kişi belirlenir.
 - II. Mülakat yapılacak konu ve kişiyle ilgili araştırma yapılır.
 - III. Mülakatta sorulacak sorular hazırlanır.
 - IV. Mülakat yapılacak kişiden randevu alınır.
 - V. Mülakat gerçekleştirilir ve kayıt altına alınır.
 - VI. Kayıt yazıya geçirilir ve yazı düzenlenir, metnin görsel tasarımı yapılır.

ROPÖRTAJ

- Yazarın herhangi bir olay, kişi ya da yerle ilgili araştırmalarını, incelemelerini içeren gazete ve dergi yazıdır.
- Genellikle güncel konular seçilir, açık ve anlaşılır bir üslup kullanılır.
- Tartışma, açıklama, öyküleme, betimleme; örnekleme, tanık gösterme gibi anlatım biçimleri ve düşünceyi geliştirme yolları kullanılır.
- Çeşitli ses kayıtları, film, belge ve fotoğraflarla desteklenerek inandırıcılığı artırılır; yazı dizisi hâlinde de yayımlanabilir.
- Röportaj konularına göre üçe ayrılır:

• Yeri konu alan röportaj	• Eşyayı konu alan röportaj	• İnsanı konu alan röportaj
---------------------------	-----------------------------	-----------------------------

Konu Anlatımı ve 1. Dönem 1. Yazılı

SES BİLGİSİ

Türkçede sesler, ünlüler ve ünsüzler olmak üzere iki ana gruba ayrılır.

ÜNLÜLER

Ses yolunda bir engele çarpmadan çıkan ses ünlüdür . Türkçede sekiz ünlü vardır: a, e, ı, i, o, ö, u, ü

	Düz		Yuvarlak	
	Geniş	Dar	Geniş	Dar
Kalın	a	ı	o	u
İnce	e	i	ö	ü

Ünlü daralması (y sesi ve -yor eki)

ağla-yor → ağlıyor bekle-yor → beklıyor
susma-yor → susmuyor gülme-yor → gülüyor
de-y-erek → diyerek ye-y- ecek → yiyecek

Ünlü Türemesi:

düpdüz > düpedüz, güpgündüz > güpegündüz,
sapsağlam > sapasağlam, bir-cık > biricik, dar-cık > daracık,
genç-cık > gencecik, az-cık > azıcık vb.

Ünlü (Hece) Düşmesi:

a) Çekim eki alırken

oğul-um → oğlum karın-ı → karnı
fikir-i → fikri seyir-i → seyri
alın, boynu, gönlü, beyni, karnı, devri, hükmü...

b) Yapım eki alırken

buyur-uk → buyruk beniz-e → benze-
yumurta-la → yumurtla oyun-a → oyna-
devir-ik → devrik kavuş-ak → kavşak
koklamak, ilerlemek, sıyrmak, kavrulmak, çevrilme

c) Birleşme sırasında

emir etmek → emretmek kayın ata → kaynata
kayıt olmak → kaydolmak
keşfetmek, sabretmek, kaybolmak

Ünlü Değişmesi (Kalınlaşması): e → a

Ben-e → ban-a Sen-e → san-a

ÜNSÜZLER

Ses yolunda bir engele çarparak çıkan sesler ünsüzdür. Dilimizde yirmi bir ünsüz vardır: b, c, ç, d, f, g, ğ, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z

Ünsüzler iki gruba ayrılır:

1. Ses tellerinin titreşmesiyle oluşan ünsüzlere **yumuşak (ötümlü, tonlu) ünsüzler** adı verilir: b, c, d, g, ğ, j, l, m, n, r, v, y, z

2. Ses telleri titreşmeden oluşan ünsüzlere **sert (ötümsüz, tonsuz) ünsüzler** denir: ç, f, h, k, p, s, ş, t

Ünsüz Benzeşmesi (Sertleşme)

f, s, t, k, ç, ş, h, p → b c d g > p ç t k

Ahmet-ten, sokak-ta, sevap-tır, yavaş-ça, üret-ken, as-kı

Uyarı 1: Üçgen, beşgen, dikdörtgen gibi kelimelerde “-gen” eki sertleşmeye aykırıdır.

Uyarı 2: Birleşik sözcüklerde ünsüz benzeşmesi kuralına uyulmaz.

akbaba, altgeçit, üstgeçit, akciğer, Akdeniz...

Ünsüz Yumuşaması:

p ç t k → b c d g

dolap → dolab-ı

yamaç → yamac-ı

kurt → kurd-u

çiçek → çiçeğ-e

Uyarı 1: Merak, ahlak, hukuk, evrak, hürriyet, millet... gibi yabancı sözcüklerin çoğunda yumuşama olmaz.

Uyarı 2: Antep, Mehmet gibi özel isimlerin yazımında yumuşama olmaz.

Uyarı 3: Tek heceli sözcüklerin çoğunda yumuşama olmaz.

Top-a gönül bağlama.

Türk-ün sabrı azdır.

Tüp-ü değiştir.

İp-e un sermeyin.

Ünsüz Türemesi (ikizleşmesi):

Hal-etmek → halletmek, zan - etmek → zannetmek,

Tıb-ın → tıbbın, zam-ı → zammı, af-ı → affı...

Ünsüz Düşmesi:

“k” ile biten bazı sözcüklere “-cık, -cek, -l-” ekleri getirildiğinde sondaki “k” düşer.

küçük-cük > küçücük

alçak - cık > alçacık

büyük-cek > büyücek

çabuk-cak > çabucak

alçak-l > alçal

yüksek-l - > yüksel

seyrek-l - > seyrel

ufak-l - > ufal

Kaynaştırma Ünsüzleri (y, ş, s, n)

Türkçe sözcüklerde iki ünlü yan yana gelmez. Bu yüzden ünlüyle biten bir sözcüğe ünlüyle başlayan bir ek gelirse sözcükle ek arasında “y, ş, s, n” ünsüzlerinden uygun olanı getirilir. Bu ünsüzlere “**kaynaştırma ünsüzleri**” denir.

gözle -y- ecek

iki -ş- er

o -n- un

çorba -n- ın

kıyı -s- ı

bu -n- a

bekle -y- en

yaka -s- ı

şu -n- u

YAZIM KURALLARI

Aşağıda verilen yazım kurallarına dikkat ediniz, en çok unutilan ve karıştırılan kurallar şunlardır:

- Yer adlarında ilk isimden sonra gelen deniz, nehir, göl, dağ, boğaz vb. tür bildiren ikinci isimler büyük harfle başlar: **Marmara Denizi, Nemrut Dağı, Van Gölü...**
- Özel ada dâhil olmayıp tamlama kuran şehir, il, ilçe, bucak, belde, köy vb. sözler, küçük harfle başlar: **Ankara ili, Keçiören ilçesi, Çavundur köyü...**
- Özel ada dâhil olmayan gazete, dergi, tablo vb. sözler büyük harfle başlamaz: **Milliyet gazetesi, Hece dergisi, Düşünen Adam heykeli...**
- Tarihî olay, çağ ve dönem adları büyük harfle başlar: **Millî Mücadele, İlk Çağ, Tanzimat Dönemi, Yükselme Devri...**
- Sonunda nokta bulunan kısaltmalara getirilen ek, kesme işaretiyle ayrılmaz: **Av.ın (Avukatın), yy.dan (yüzyıldan)...**
- **Sanki / oysaki / mademki / halbuki / meğerki / illaki** sözcüklerinde “ki” bağlacı bitişik yazılır.
- Üleştirme sayıları rakamla değil yazıyla belirtilir: **3'er değil üçer, 100'er değil yüzer...**
- Ay ve gün adlarının başında veya sonunda onları belirten bir tarih varsa bu adlar büyük harfle başlar ve bunlara gelen ekler, kesme işaretiyle ayrılır: **Küçük amcam, 16 Mayıs 1966'da Ankara'da doğmuş.**
- Ara yönleri belirten kelimeler bitişik yazılır: **güneybatı, güneydoğu, kuzeybatı, kuzeydoğu**
- Somut olarak yer bildirmeyen alt, üst ve üzeri sözlerinin sona getirilmesiyle kurulan birleşik kelimeler bitişik yazılır: **ayakaltı, bilinçaltı, akşamüstü, akşamüzeri, suçüstü...**
- Baş sözüyle oluşturulan sıfat tamlamaları: **başbakan, başçavuş, başköşe, başsavcı, başrol, başyazar...**
- **Biraz, birkaç, birkaçı, birtakım, birçok, birçoğu, hiçbir, hiçbir, herhangi** belirsizlik sıfat ve zamirleri de gelenekleşmiş olarak bitişik yazılır.
- Yol ve ulaşım ile ilgili birleşik kelimeler ayrı yazılır: **Arnavut kaldırımı, hava yolu, deniz yolu, çevre yolu, kara yolu...**
- Kurum, kuruluş, kurul ve iş yeri adlarına gelen ekler, kesme işaretiyle ayrılmaz: **Gazi Üniversitesi Rektörlüğüne, Yıldız Bakkalıyesinin, Yürütme Kuruluna, Bakanlar Kurulunun, Ankara Ticaret Odasına...**

NOKTALAMA İŞARETLERİ

Noktalama işaretleriyle ilgili aşağıdaki kurallar sıkça karıştırılmakta ya da unutulmaktadır, bu kurallara dikkat ediniz:

- Ögelerinin arasında başka virgül bulunmayan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için virgül kullanılır.
Ekonomi bilgisini geliştirmek için dergileri takip ediyor(,) her gün mutlaka haberleri izliyormuş.
- Şart eki almış sözcüklerden ve zarf-fiil ekleriyle oluşturulmuş sözcüklerden sonra virgül konmaz. Bu ekleri almış birden sözcük arka arkaya geliyorsa bunlar arasında virgül kullanılır.
*Her gün böyle geç saatlerde **yatarsan** sabahları yorgun uyanırsın.*
*Bana verdiği sözleri **unutup** buralardan uzaklaşmanı kabul edemem.*
*Bahçedeki kurumuş ağaçları **söküp**(,) yerlerine yenisini **dikerek** bahçeyi yeniden canlandırmıştık.*
- Ögelerinin arasında virgül kullanılan sıralı cümleler birbirinden noktalı virgülle ayrılır.
Doğal beslenme(,) düzenli uyku sağlık için önemlidir(;) insanların pek çoğu bunlara dikkat etmiyor.
- İki noktadan sonra yapılacak açıklama belli bir ifadeyi içeriyorsa, cümle biçimindeyse büyük harfle başlar ancak iki noktadan sonra tek tek örnekler sıralanacaksa ve bunlar özel ad değilse küçük harf kullanılır.
Beni çileden çıkaran tek şey var(;) İnsanların verdiği sözü tutmaması.
Beni çileden çıkaran pek çok şey var(;) samimiyetsizlik, kabalık, yalan...
- Özneyi, arasında virgüller bulunan diğer ögelerden ayırarak anlam belirsizliğini önlemek için öznenin sonuna noktalı virgül kullanılır.
Roman (:) hikâye, masal, efsane ya da destan gibi edebî türlerin anlatım olanaklarından faydalanır.
- Ara sözleri ve ara cümleleri ayırmak için kısa çizgi ya da virgül kullanılır.
Bu kitap (-)Cengiz Aytmatoğlu'nun Gün Olur Asra Bedel'i(-) oldukça özgün bir tarzda yazılmıştır.
Bu kitap (,)Cengiz Aytmatoğlu'nun Gün Olur Asra Bedel'i(,) oldukça özgün bir tarzda yazılmıştır.

Konu Anlatımı ve 1. Dönem 1. Yazılı

1. Metinlerin sınıflandırılması şemasına göre aşağıdaki metinlerin hangi tür metin örneği olduğunu belirleyiniz.

I numaralı metnin dâhil olduğu grubun özelliklerini yazınız. (20p)

I Esiyor tane tane yine beyaz bir rüzgâr Söyleyin hangi kuşun kanatları yolundu? Yine hangi ağaçtan döküldü bu yapraklar? Yağan beyaz bir sükût, bir mahşerdir sanki kar! Bir hicret sevdasıdır ruhumu sardı <u>Metnin Türü:</u> <u>Özellikleri:</u>	II Kar, bir yağış biçimidir ve bulutlarda bulunan su taneciklerinin aşırı soğuk ile karşılaşması sonucu kristalleşmesi yoluyla oluşur. Bu olay çok çabuk meydana geldiği için su tanecikleri yağmura dönüşmeden kar hâline gelir. Kar taneleri yapılan araştırmalara göre altıgendir. <u>Metnin Türü:</u> <u>Özellikleri:</u>
---	--

2. Güzel sanatlar kullandıkları malzemeye göre kaç'a ayrılır, edebiyat bu sanatlardan hangisinin içinde yer almaktadır? Yazınız. (10p)

3. Felsefe tarihine baktığımızda, pekçok filozofun aynı zamanda edebî bir tarzı kullandıkları görülür. İlkçağ filozoflarından bazıları görüşlerini şiirler şeklinde dile getirmişler ve aynı zamanda ozan olmuşlardır. Platon, St. Augustine, Schopenhauer, Nietzsche aynı zamanda büyük edebiyatçılardır. Russel, Camus, Sartre Nobel Edebiyat ödülünü almışlardır. Ama bazı çok iyi filozoflar da vardır ki bunlar kötü yazar olmuşlardır. Örneğin Aristoteles, Kant gibi isimler çok iyi filozof oldukları hâlde, kullandıkları dil bakımından iyi yazar değillerdir. Bu örnekler bize şunu göstermektedir: İyi bir filozof olmak için iyi bir edebiyatçı olmak şart değildir. Yine aynı şekilde, iyi bir edebiyatçı olmak için de filozof olmak şart değildir: Öyleyse bir filozofu filozof, eserini de felsefi yapan edebî ve estetik değerlerin dışında başka değerlere ve özelliklere ihtiyaç vardır.

Ali Osman Gündoğan, Edebiyat ile Felsefe İlişkisi Üzerine

a. Yukarıdaki parçada noktalama işaretlerinin kullanım amaçlarını belirleyiniz. (15p)

b. Parçada yazımı yanlış olan sözcükleri tespit ederek sözcüklerin doğru yazılışlarını aşağıya yazınız. (15p)

4. Aşağıdaki dizelerde geçen söz sanatlarını belirleyerek yazınız. (20p)

➤ Bin atlı, akınlarda çocuklar gibi şendik
Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik!

➤ Haliç'te bir vapuru vurdular dört kişi
Demirlemişti eli kolu bağlıydı ağlıyordu

➤ En kara gönüller aya vurgundu
Leylâ'yı içinde bulan er gibi

➤ O çay ağır akar, yorgun mu bilmem
Mehtâbı hasta mı, solgun mu bilmem?

➤ Gün doğmadan neler doğar
Gün doğmadan Şehzadebaşında

5. Aşağıdaki parçayı okuyunuz ve alttaki soruları cevaplayınız.

CENGİZ AYTMATOV İLE DİL VE EDEBİYAT ÜZERİNE MÜLAKAT

(...)

PARLATIR — Şimdi biraz da edebiyattan, romandan konuşalım. Dil konusunda yapılan bu değerlendirmeler ile roman sanatı arasında bir bağ kurmaya çalışalım. Evet, önce roman...

AYTMATOV — Roman üzerinde pek çok değerlendirme yapılmış; eski zamanlarda destanlar, efsaneler vardı. Şimdi bu destanlar eski zamanların anıt-eserleridir. Gelecekte de belki bu günün romanlarına böyle anıt-eser gibi bakılacak. Yani roman, sanat eserleri içinde en yüksek değere sahip bir türdür. Çünkü roman insanoğlunun hayatının çok yönlü göstergesidir. Bu yazgısı ile roman uzun süre sanat özelliğini koruyarak yaşayacaktır.

PARLATIR — Peki, Cengiz Bey, siz bunun için mi romanı tercih ediyorsunuz? Çünkü şiire, tiyatroya pek itibar etmediniz, bu türlerle fazla uğraşmadınız galiba? Hep roman, roman, roman...

AYTMATOV — Yoo... sadece bundan değil... Ben de şiir yazmak isterdim fakat yazamadım.

PARLATIR — Yani şiiri şairlere bıraktınız...

AYTMATOV — Evet... Aslında sinemayı da tiyatroyu da kendime yakın buluyorum. Fakat hepsine birden vakit ayıramıyorum. Romanın dışında ötekilerine vakit ayıramıyorum. Ayrıca, bakın bir de televizyon çıktı şimdi. Televizyon sanki edebiyatın görevini üstlenmiş gibi. Yani edebiyat televizyon kasetlerine girecek. Belki de kitabın yerini kaset alacak. Bu durum dünya kültürü için büyük tehlike oluşturuyor. Biz kitabı korumalıyız. Çünkü kitap dünya kültürünün temelidir.

a. Okuduğunuz metinden hareketle dönemin toplumsal, kültürel koşullarının metne etkisini yazınız. (10p)

b. Metinden yola çıkarak mülakat türü ile ilgili tespit ettiğiniz özellikler yazınız. (10p)

Tema	Anlam Arayışı		
Konu	Cümlede Anlam		
Öğrencinin Adı Soyadı:	Sınıf:	No:	

ANAHTAR
KAVRAMLAR

Konu	Tema	Ana duygu	Ana düşünce	Yardımcı düşünce
Açık - örtük ileti		Çağırışım	Yazar - metin ilişkisi	

ÖN BİLGİLER

CÜMLEDE ANLATIM BİÇİMLERİ

Aşağıda verilen örneklerde cümlelerin anlatım biçimlerini hissettiren anahtar sözcükler kırmızı renkle vurgulanmıştır. Cümleleri inceleyerek bu özellikleri kavrayınız.

Öznel - Nesnel Anlatım Cümlesi:	İlkbaharın taze havası ile uyanır bütün doğa, yaza hazırlanır. (öznel)
	Martin ilk haftasında, bizim memlekette baharın gelişi kutlanır. (nesnel)
Dolaylı - Doğrudan Anlatım Cümlesi:	Dedem "Başarmak için daha çok gayret etmelisin." derdi hep. (doğrudan)
	Dedem başarmak için daha çok çalışmamız gerektiğini söyledi . (dolaylı)
Tanım Cümlesi:	Otobiyografi bir kimsenin kendi yaşam öyküsünü kaleme aldığı türdür.
Karşılaştırma Cümlesi:	İki satırlık bir konuşma, bir karakteri on sayfalık bir betimlemeden daha başarılı bir biçimde çizebilir.
Üslup Cümlesi:	Sanatçı yaşanan olayları hiç değiştirmeden, alaysamalı bir dille işlemiştir.
İçerik Cümlesi:	Eserlerinde genellikle yalnızlaşan aydın zümrenin bunalımlarını ele alır.
Kinayeli Anlatım Cümlesi:	Ne zaman darda kalsak bize elini uzattı , zor günlerimizde hep yanımızda oldu.

CÜMLEDE ANLAM İLİŞKİLERİ

Cümleleri oluşturan yargılar çeşitli anlam ilişkileri ile birbirine bağlanır. Aşağıdaki tabloda bu anlam ilişkilerini oluşturan unsurlar kırmızı renkle vurgulanmıştır. Cümleleri okuyup bu unsurları kavrayınız.

Neden – Sonuç İlişkisi:	Fazla ışık gözlerime dokunduğundan perdeyi kapattım.
	Sana söylenenlere kulak asmiyorsun çünkü inatçı bir insansın.
	İşleri zamanında bitiremediği için sezon satışlarından faydalanamamıştı.
Amaç – Sonuç İlişkisi:	Tarihi yapıları daha iyi anlamak için gezeceği yerler hakkında önceden bir araştırma yapıyordu.
	Daha geniş bir ev almak maksadıyla eski evini satılığa çıkarmıştı.
Koşul – Sonuç İlişkisi:	Seni gördükçe çocukluk yıllarımı hatırlıyorum.
	Düzenli bir şekilde kitap okursan yorum ve analiz becerin gelişir.

ETKİNLİK - 1

Aşağıda verilen metin ve yönergelerden hareketle soruları cevaplayınız.

METİN - I

“Entelektüel yaşam ne işe yarar?

Sıkıntılardan kaçmak için bir sığınaktır, kişinin haysiyetini hatırlatır, bir iç görü ve anlayış kaynağıdır, insani arzuların geliştirildiği bir bahçedir; kişinin daha geniş bir bakış açısı kazanmak için güncel tartışmalardan geçici olarak uzaklaşabileceği, evrensel insanlık mirasını kendisine hatırlatabileceği bir duvar kovuğudur. Tüm bunlar en azından, diğerleri arasında tek bir iyi olsa bile, insanoğlu için temel bir iyi olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.”

METİN - II

“1970’lerin ikinci yarısında kitap tanıtım yazılarıyla edebiyat dünyasına adım atan Ayla Kutlu, Türk edebiyatında romanları, öyküleri ve çocuklar için yazdığı kitaplarıyla tanınan bir yazardır. İlk romanı “Kaçış”1979 yılında yayımlanmış, eserlerinin çoğunu 1980’li, 1990’lı yıllarda yazmıştır. Genel olarak ülkemizin farklı tarihsel dönemlerini ele almış, bu dönemlerdeki siyasal ve sosyal gelişmelerin sonucunda ortaya çıkan kişilikleri ayrıntılı olarak incelemiştir.”

a. Yukarıdaki iki metni öznel ve nesnel yönünden değerlendirip bu iki anlatımın farklarını yazınız.

ÖZNEL ANLATIM

- Sözcükler daha çok mecaz ve yan anlamda kullanılır.
-
-
-
-
-

NESNEL ANLATIM

- Sözcükler genellikle gerçek anlamda kullanılır.
-
-
-
-
-

Koşul- sonuç ilişkisi

Sebebi-sonuç (neden-sonuç) ilişkisi

Amaç-sonuç ilişkisi

Doğrudan anlatımlı cümle

Dolaylı anlatımlı cümle

b. Verilen cümlelerin anlam ilişkilerini veya anlatım özelliklerini belirleyerek altlarındaki boşluğa yukarıda verilen terimlerden uygun olanı yazınız.

- İlimsiz şiirin, yıkık ve viran olduğunu dile getiren Fuzuli’ye yıllar sonra usta şairler tarafından hak verildi.
.....
- Şiirde ustalık kazanılır ama çocuk olmak yitirilirse şiirin büyük damarlarından biri yok olur.
.....
- Hüseyin Rahmi, romanı hayatın sokaklarında gezdirdiğinden bu denli okurun gönlüne taht kurmuştur.
.....
- George Bernard Shaw: “Sanat var olmasaydı gerçeğin kabalığı dünyayı katlanılmaz kılardı.” ifadesiyle sanat ile insanlık arasındaki ilişkiye adeta nokta koymuştur.
.....
- Kahramanlar can verirdi yurtlarını ve yurttaşlarını yaşatmak için.
.....
- “Sanatçının yegâne tasası mükemmeliyeti yakalamak olmalıdır; başkasının değil, kendi mükemmeliyetini.” sözü bize biz kalmanın yolunu çizer.
.....
- Friedrich Hegel şiiri, sanatların en üstünü ve en zor olanı diye boşa tanımlamamıştır.
.....
- Bu toprağa ayak basıyorsan sen de bir Çanakkale, Sakarya, Dumlupınar hatta şanlı şerefli bir Türk tarihisin.
.....

Cümlede Anlam

ETKİNLİK – 2

Aşağıda verilen cümle ve metinleri okuyarak yönergelerde istenenleri tespit ediniz.

a. Aşağıdaki cümlelerden içerik veya üslupla ilgili olanları tespit ederek cümlelerin numaralarını ilgili kutucuklara yazınız.

- I. Sağlam bir roman tekniğinin yanı sıra canlı, en az sözcükle çok şey anlatmayı amaçlayan, yoğun bir anlatımı vardı.
- II. İlk öykülerini dergilerde yayımlamaya başladığı zaman on sekiz yaşındaydı.
- III. Yapıtlarındaki karakterler, halk arasından seçilmiş, zengin bir duygu dünyası olmayan, tek boyutlu kişilerdi.
- IV. Şiirlerinde, okurun değişik duygularını etkileyen imgeleri, sıradan sözcüklere yeni anlamlar yükleyerek oluşturdu.
- V. Bir romanın kalıcılığı, okuyucusunun ilgisini çekmesiyle ölçülür.
- VI. Romanlarında genellikle Anadolu'nun köy ve kasabalarında yoksullukla mücadele eden insanların yaşantısını ele alıyor.
- VII. Betimlemelerinde gözlem gücü ağır basar, özentili ve coşkulu bir söyleyişten özellikle kaçınırdı.
- VIII. Genellikle oyunlarının konusu, günlük yaşamdaki çatışmalar ve sorunlardır.
- IX. Sanatçı; son oyununda kişilerin çoğunu çıkarını gözetken, kurnaz insanlar arasından seçmiş.
- X. Usta kalem bu yapıtında da büyük kentin aylak insanlarını, küçük memurları ele almış.

Üslup Cümleleri

İçerik Cümleleri

Her sanatçının, her edebiyatçının gönlünde yatan bir ülküdür dergi çıkarmak. Edebiyat dünyasına adım atan her şair yahut yazar, bu heyecanı yaşar. Düşlerin gerçek olması da çok fazla gecikmez. Birçok sanatçı, fırsatını bulduğu andan itibaren bir sanat, edebiyat yahut düşünce dergisine destek verir. Ancak edebiyat dünyası bu anlamda bir dergiler mezarlığıdır. Hemen her dönemde, amatöründen usta işine kadar birçok dergi yayın dünyasına çıkmış olmakla beraber, bunlar içerisinde uzun ömürlü ve kalıcı olanları, ne yazık ki çok fazla değildir.

Çıkan her dergi ilk sayılarda heves yumağı şeklinde olsa da yıldan yıla hatta aydan aya tesirini kaybetmeye başlar. Yorgunluğa aldırmadan devam edilse belki de bu yıkım olmayacak. Naçizane önerim bu olsa da gerçekleşmesi zor. Her geçen gün yeni bir dergi edebiyat dünyasına giriyor ve bu hızlı ve kontrolsüz üretim edebiyat dünyasının sınırlarını genişletiyor. Edebiyat dergileri, içinde cevher saklı bir hazine deposu olsa da kâinatın genişliğinde, zamanın hızında eriyip kayboluyor.

b. Verilen metinden aşağıdaki anlamına göre cümle türlerine örnekler bulunuz.

Aşamalı Durum Bildiren Cümleler

Kinayeli Cümle

Tanımlama

Ön Yargı (Peşin Hüküm)

Öneri (Tavsiye)

ETKİNLİK - 3

Aşağıdaki cümlelerden çıkarılabilecek düşünceleri sözlü olarak ifade ediniz.

Zamanında söylenmeyen her söz ve alınmayan her tavır geleceğe atılan bir düğümdür.

.....

Hiçbir söz, hiçbir varsayım, hiçbir kuram yaşanan somut gerçeklerin yerini tutamaz.

.....

Şairler, söz sultanlarıdır, hekimler saltanatlarını vücut üzerinde kurarlar; şairlerin dil güzelliği ruha zevk verir, hekimlerin özverileri hastaları iyileştirir.

.....

Edebiyat bize yaşamadığımız, yaşayamadığımız ya da yaşayıp da farkına varmadığımız hayatlar hediye eder.

.....

Hiç kuşkusuz edebiyat olmasaydı insanın pek çok yanı gizli, örtük kalacak; tutkularımız, hayallerimiz ortaya çıkmayacaktı.

.....

Uygarlık, bir durum değil, bir hareket; bir liman değil, bir yolculuktur.

.....

ETKİNLİK - 4

Aşağıda verilen cümle gruplarında yakın anlamlı olan cümleleri belirleyerek cümlelerin numaralarını alttaki kutucuklara yazınız

- I. Kültürel yaşamında ilerleme görülmeyen bir toplumun dilindeki gelişme de durur.
- II. Dildeki gelişmeler yavaş yavaş ve belirli kurallar çerçevesinde olur.
- III. Bir dilin söz dağarcığı, başka bir dilin söz dağarcığından farklıdır.
- IV. Toplumsal gelişmeyle dildeki gelişme arasında sıkı bir ilişki vardır.
- V. Gelişmiş toplumların dilleri, gelişmemiş toplumların dillerini etkiler.

.....

- I. Tiyatro bir odak noktasıdır; dünyada, tarihte, insanda her ne varsa oraya yansiyabilir ama sanatın sihirli değneği altında.
- II. Sanat eseri; hayatı olduğu gibi yansıtmalı, eğlendirmeli ve her sosyal tabakaya seslenmelidir.
- III. Sanatçı öncü olmak, halkın yürüdüğü yolun ilerisini bir projektör gibi aydınlatmak zorundadır.
- IV. Sanatta gerçek, basit bir kopyadan ibaret olmamalı; yazarın kafasından geçip onun görüşüyle bize sunulmalıdır.

.....

- I. Eleştirmen; sanat yapıtını açıklamaya, onun anlaşılmasını kolaylaştırmaya çalışır.
- II. Her eleştirmen, "eleştirme"nin esere bağlı bir değerlendirme olduğunu, övmek ya da yermek amacıyla yapılmayacağını bilmek zorundadır.
- III. Eleştirmenin bir amacı da sanatçıya yol göstermek, yaratıcılığını artırmada ona yardımcı olmaktır.
- IV. Eleştirmen, keyfi yargılardan kaçınmalı; söylediklerini kanıtlayarak nesnel yargılara ulaşmalıdır.

.....

- I. Yapılan her yanlış, daha iyi bir sistem oluşturmak için bir fırsattır.
- II. Yaptıklarının bilincinde olmayanlar, yanlışlarını sürekli yinelerler.
- III. Hiç yanlış yapılmaması, her şeyin kusursuz olduğu anlamına gelmez.
- IV. Doğruya ulaşabilmek için, yapılan yanlışlardan ders almasını bilmek gerekir.

.....

Cümlede Anlam

1. I. Bazen tarafsız kalmak, taraf tutmaktan daha riskli olabilir. (Karşılaştırma yapılmıştır.)
II. Bu kadar gayretli olanını hiç görmedim. (Beğenme söz konusudur.)
III. Gökten altın yağsa başımıza taş düşer. (Yakınma vardır.)
IV. Soru sorabilmek için sıranızı beklemelisiniz. (Koşul belirtilmiştir.)
V. Yolun bundan sonrasını yürüyerek gideceğiz. (Uyarı yapılmıştır.)

Yukarıdaki cümlelerden hangisi, parantez içinde verilen açıklamasıyla uyumamaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Derde sormuşlar, "Nerelisin?" diye. Dert, "İnsanlara sorun!" demiş. Bu küçük hikâye atalarımızın pek anlamlı bir sözünü aklıma getirdi. Hani derler ya, ----

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki özlü sözlerden hangisinin getirilmesi daha uygundur?

- A) dert ağlatır, aşk söyler.
B) derdini söylemeyen derman bulamaz.
C) derdi en iyi çeken bilir.
D) dertsiz baş olmaz.
E) dert gezmiş, derman beraberinde gezmiş.

3. Gerçek dostluk seçilmiş yuva demektir; o yuvada koşulsuz sevgiden korkanlara, kişisel cehennemini başkalarının sırtlarına yükleyenlere, çatışmadan beslenenlere yer yok.

Yukarıdaki cümlede "gerçek dostluğun" hangi yönü özellikle vurgulanmıştır?

- A) Nasıl gelişeceği
B) Ne zaman olgunlaşacağı
C) Kimlerle kurulamayacağı
D) Kimlerin zararlı çıkacağı
E) Niçin gerçekleşmeyeceği

4. Bir tiyatro izleyicisi aynı zamanda sahnede oynanan sanat eserinin vazgeçilmez bir unsurudur.

Bu cümleden aşağıdakilerin hangisi çıkarılabilir?

- A) Tiyatro sanatı, izleyici olmadan icra edilemez.
B) Sahnedeki tiyatro eserine yön veren izleyicidir.
C) Tiyatro sanatında izleyici ile sanatçı arasında bir bağ kurulur.
D) Tiyatro izleyicisi sahnede oynanacak oyuna doğrudan katılmalıdır.
E) Tiyatro izleyicisi sahnedeki oyundan etkilenirse tiyatro amacına ulaşır.

5. İnsan bir gayeye ulaşmak için çalışır, mücadele eder ve bundan zevk alır ama gayeye ulaşınca başta hayal ettiği zevki tadamaz çünkü ----

Bu cümlede boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) başta hayal ettiği amaca tam olarak ulaşamamıştır.
B) gayesinin ne olduğunu baştan belirlemiştir.
C) bir gaye için çalışmak ve mücadele etmek sonucundan daha önemlidir.
D) bir gayeye ulaşmak inişli çıkışlı bir yola girmektir.
E) insan, gayesine ulaşsa bile kendine olan güveni henüz olgunlaşmamıştır.

6. I. Bir şiirin iki temel unsurundan biri ahenktir.
II. Hepimiz zaman zaman bir yol ayrımı yaşarız.
III. Kimi çiçekler, çocuklarda alerjik rahatsızlıklara neden olabilir.
IV. Bu raylı sistem de olmasa şehrin trafiği alt üst olacaktı.
V. Parmak kadar çocuğu niçin azarladığını anlayamadım.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangisinde bir bilgi ya da bir duruma ilişkin saptama söz konusu değildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7. (I) Ahmet Mithat, eserlerinde halkın dilini kullanmaya önem vermiştir. (II) Ona göre bir eser her şeyden önce okunmak için yazılmalıdır. (III) O, eserlerini yalnızca belirli bir kesim okusun diye değil; geniş kitlelere ulaşsın diye yazmıştır. (IV) Yazar bunu başarabilmek için de sokakta, evde, iş yerinde kullanılan günlük konuşma ağzına eserlerinde yer vermiştir. (V) Sanatçı, halka giden yolun halkın dilinden geçtiğini pek iyi anlamıştır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde bir çıkarım söz konusudur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. (I) Bu memur ailesinin geliri ile gideri baş başaydı. (II) Hep bahçeli bir ev hayal etseler de düz ayak birinci katta kiracıydılar. (III) Yine de ebeveynler olsun, çocuklar olsun dişlerinden tırnaklarından artırıp bahçeli bir evin peşindeydiler. (IV) Onlar azimli ve kararlı insanlar olduklarından bir gün hayallerinin gerçekleşeceğini biliyorlardı. (V) Bu güzel hayal, aynı zamanda onları hayata sınıksız bağlıyordu.

Yukarıdaki parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde gerçekleşmemiş bir beklenti söz konusudur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

9. I. Kâğıt; çoğunlukla ağaçtan ve ot liflerinden, tekstil ürünlerinden elde edilen selüloz elyaf hamurunun işlenmesiyle üretilir.
II. Yazma, baskı, paketleme, temizleme ve inşaat gibi birçok alanda kullanılan kâğıt, teknoloji ürünü olma özelliğini sürdürmektedir.
III. Araştırmacılara göre kâğıdın ilk kez Çin'de kullanıldığı düşünülmektedir.
IV. MÖ 2. yy.da, Çin'de modern kâğıdın öncüsü kabul edilen selüloz kâğıt, Cai Tun tarafından icat edilmiştir.
V. Üzerinde tuhaf bir yazı bulunan en eski kâğıt MS 150 yılına aittir ve Çin Seddi'ndeki bir gözetleme kulübesinin kalıntılarındadır.

Yukarıdaki cümlelerin hangisinde verilen bilgiye kişisel görüş katılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

10. I. Onun güzelliğinin yanında perinin güzelliği sönük kalırdı.
II. O güzel siyah gözü için sürme pek gereksizdi.
III. Kays, onu görmek için hep helak olurdu.
IV. Kays, Leylâ'nın esiri olduğu için bu hâle düşmüştü.
V. Kays, Leylâ'nın düğümlü zülüflerini çözdüğünde esaretten kurtulabilirdi.

Numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerin hangisi söylenemez?

- A) I'de karşılaştırma yapılmıştır.
B) II'de benzetmeye yer verilmiştir.
C) III'te amaç-sonuç ilişkisi söz konusudur.
D) IV'te neden-sonuç ilişkisi vardır.
E) V'te bir durumun gerçekleşmesi koşula bağlanmıştır.

11. I. Vermede nasıl bir üstün olma niteliği varsa almada da bir boyun eğme durumu vardır.
II. Ama veren el kibirliyse alanın durumu içler acısıdır.

Numaralanmış II. cümleyle ilgili olarak aşağıdakilerin hangisi söylenebilir?

- A) I. cümledeki yargının farklı bir durumda nasıl sonuçlanacağı açıklanmıştır.
B) I. cümlede ileri sürülen düşüncenin niçin gerçekleşeceği vurgulanmıştır.
C) I. cümlede söylenen örneklenerek açıklanmıştır.
D) I. cümlede ifade edilenin gözleme dayalı olduğu ortaya konmuştur.
E) I. cümledeki görüşün hangi şartlarda geçerli olmadığına vurgu yapılmıştır.

12. İnsan mücadele etmeyi kendisi için bir ödev bilmelidir ve beklediği ödülü mücadeleler ne kadar zor ve uzun olursa olsun, mutlaka alacaktır.

Bu cümlede mücadelenin hangi iki yönüne vurgu yapılmıştır?

- A) Öneme ve yararına
B) Değerli oluşuna ve amacına
C) Gerekliliğine ve sonucuna
D) Zorluğuna ve zamanına
E) Doğruluğuna ve kalıcılığına

Cümlede Anlam

13. İnsana güç kazandıran, kolay olan ile baş etmek değil; zor olanla mücadele etmektir.

Bu cümlede aşağıdakilerin hangisi vurgulanmıştır?

- A) Kolay bir sorunu çözmenin, zor bir sorunu çözmede yalnızca bir basamak olduğu
B) Zor olanla mücadelenin, kolay olanla mücadeleden daha değerli olduğu
C) Zorluklarla mücadeleyi kazanan kişinin, kolay bir durum karşısında daha güçlü olacağı
D) İnsanın kolay ya da zor bir sorunla mücadele ederken kendi gücünü kullanması gerektiği
E) İnsanın girişeceği bir mücadeleden önce kendini güçlü hissetmesi gerektiği

14. Dünyadaki hangi ulusun kitaplığı gerek yazma gerek çeviri eser bakımından zenginse o ulus, uygarlık dünyasında daha yüksek bir düşünce düzeyinde demektir.

Bu cümleden kesin olarak çıkarılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir ulusun düşünce dünyası geliştikçe o ulus daha çok kitaplığa ihtiyaç duyar.
B) Ulusların sahip olduğu kitaplığın sayısı, o ulusun düşünce düzeyinde etkili olur.
C) Bir ulusun kitaplığında yazma eserler kadar çeviri eserler de bulunmalıdır.
D) Uygarlık dünyasında daha önde yer alan uluslar, düşünce düzeyi yüksek kitaplara daha çok önem vermişlerdir.
E) Her ulusun kitaplığı vardır ama bazı uluslar geçmişten günümüze kitaplık yapmayı bir gelenek hâline getirmişlerdir.

15. Gerçek bir roman yalnızca var olanın, görülenin bir aynası değildir; gerçek roman, gerçeğin yanı başında bütün mümkünü hatta imkansız içine alabilecek kadar soyut ve dolayısıyla pek geniş imgelerin bulunduğu bir kurmacadır.

Bu cümlede gerçek bir romanın hangi yönüne vurgu yapılmak istenmiştir?

- A) Evrensel bir konu işlemesine
B) Kalıcı bir eser olmasına
C) Zaman yönünden kapsayıcılığına
D) İçerik bakımından zenginliğine
E) Anlatımdaki doyuruculuğuna

16. I. Yazarlar, eserlerinde insanı ve onun çevresini olumlu ve olumsuz yönleriyle ele alır.
II. Bir edebî eserin temel konusu insan ve insanın çevresi olarak karşımıza çıkar.
III. İnsanı ve onun çevresini işleyen edebî eserler daha değerlidir.
IV. Bir edebî eserin değerini işlediği konu değil, konunun işleniş biçimi belirler.
V. Edebî eserlerde insanı ve onun çevresini yazarlar aynı bakış açısıyla işlemez.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerde bildirilen yargıların hangileri birbiriyle çelişmektedir?

- A) I ve II B) II ve III C) III ve IV
D) IV ve V E) I ve V

17. Kendi varlığımız, iç dünyamız sandığımızdan çok daha zengin ve güçlüdür ama bizi oradan buradan medet umarak yaşamaya öyle alıştırmışlar ki sahip olduğumuz değerden yeterince yararlanmayı akıl edemez olmuşuz.

Bu cümlede eleştirilen asıl durum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Başkalarından yardım almayı alışkanlık hâline getirmek.
B) Bize uzatılan yardım elinin değerini bilmemek
C) Kendimizi değersiz, başkalarını değerli görmek
D) Yanlış yönlendirme nedeniyle kendi gerçeğimizden uzaklaşmak
E) Kendi doğrularımız yerine başkalarının yanlışlarıyla hareket etmek

18. I. Söz gümüşse sükût altındır, derler. (Dolaylı anlatım yapılmıştır.)
II. Nabizade Nazım'ın *Karabibik* hikâyesinde diyaloglar yerel ağızla verilmiştir. (Üslup cümlesidir.)
III. Sevgiyle beslediğimiz muhabbet kuşumuzun ölümü hepimizi çok üzdü. (Hikâye etme söz konusudur.)
IV. Bu gürül gürül akan çağlayan, Göksu'yu besleyen kaynaklardan biridir. (Hareket tasviri vardır.)
V. Sanat, hayatı ve evreni çok boyutlu görebilmektir. (Tanım yapılmıştır.)

Yukarıda verilen cümlelerin hangisi parantez içindeki açıklama ile uyusmamaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

19. ----- . Tutkularını, eğilimlerini, niyetlerini, planlarını gizlemeyi bilmeyen kişi dünyada hiçbir şeye ulaşamayacağı gibi, köşe bucak rahatsız edilir ve alaya alınır.

Yukarıdaki cümleden önce boş bırakılan yere aşağıdakilerin hangisi getirilirse iki cümle arasında neden-sonuç ilişkisi kurulmuş olur?

- A) İnsan dostunu düşmanını iyi tanımalıdır.
B) Kişiler kendilerini kolayca ele vermemelidir.
C) Hepimizin farklı özellikleri, farklı bakış açıları vardır.
D) Kaybedeceğimizi bildiğimiz bir işe göz göre göre girmemeliyiz.
E) İki kişinin bildiği bir şey sır değildir.

20. Hayatımızda birtakım değişiklikler olabilir, şartlar farklılaşabilir, yolumuz sapaya vurabilir. İnsan böyle durumlarda dirayetini korumalı, sabırlı olmayı bilmelidir. Bu gerçeği bilen atalarımız biraz teselli vermek, biraz da hayat tecrübesi aşlamak için, “-----” demişlerdir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki atasözlerinden hangisinin getirilmesi uygundur?

- A) El ile gelen düğün bayram.
B) Gülme komşuna, gelir başına.
C) Derdini söylemeyen derman bulamaz.
D) Başa gelen çekilir.
E) Emek olmadan yemek olmaz.

21. I. Eserde, yaklaşan fırtına anında duyulan endişe ve korkunun ruhsal ve fiziksel portresini görüyoruz.
II. Yazar, eserinde her şeye rağmen hayata bağlanma fikrini öne çıkarıyor.
III. Öyküde, eskiyi silip yeniden başlanan hayat süreci işleniyor.
IV. Okuyucu öyküdeki olayları izlemekte zorlanırken, doğa betimlemeleriyle rahatlıyor.
V. Yazarın betimlemelerinde kullandığı dil, olayları anlatırken kullandığı dilden daha akıcı duruyor.

Yukarıdaki cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerin hangisi söylenemez?

- A) I'de eserin biçim özelliğine değinilmiştir.
B) II'de bir değerlendirme söz konusudur.
C) III'te bir eserin içeriği ile ilgili bilgi verilmiştir.
D) IV'te bir eserle ilgili olumlu ve olumsuz eleştiri yapılmıştır.
E) V'te karşılaştırmaya başvurulmuştur.

22. (I) Halide Edip Adıvar, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemi ile Cumhuriyet'in ilk dönemlerini görmüş bir sanatçıdır. (II) O, Meşrutiyet sonrasının en canlı şahsiyetlerinden biri olarak dikkat çekmiştir. (III) *Mor Salkımlı Ev* adı altında yayınlanmış olan hatıralarında, çocukluk günlerinden başlayarak Birinci Dünya Savaşı sonuna kadar yaşadıklarını anlatmıştır. (IV) Sanatçı ilk defa 1895'te yazar olarak ortaya çıkmıştır. (V) Asıl şöhreti ise 1908 yılında Tanin gazetesinde yayınlanan ilginç yazılarıyla başlar.

Bu parçanın numaralanmış cümlelerin hangilerinde öznel bir anlatım söz konusudur?

- A) I ve II
B) III ve IV
C) II ve V
D) III ve V
E) I ve IV

23. Gerek maddi gerek manevi bir paylaşım, insanlar arasındaki ilişkiyi güçlendirir.

Bu cümlede vurgulanmak istenen düşünceye anlamca en yakın cümle aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir kişiye maddi ya da manevi destekte bulunmak, o kişiyle aramızda var olan soğukluğu giderir.
B) Paylaşımında bulunan insanlar, maddi ve manevi yönden sıkıntılarından kurtulur.
C) İnsanlar, başkalarıyla maddi ya da manevi alışveriş yaptığında birbirleriyle olan yakınlığı sağlamlaştıır.
D) Maddi ya da manevi paylaşımında bulunan kişilerden her biri, kendini önceki hâlden daha güçlü hisseder.
E) Hem maddi hem manevi paylaşım insanın doğasında var olan olumsuzlukları azaltır.

OPTİK DEĞERLENDİRME

 964370 ÖĞRENCİ NO	YANITLAR	
	1 A B C D E	16 A B C D E
	2 A B C D E	17 A B C D E
	3 A B C D E	18 A B C D E
	4 A B C D E	19 A B C D E
	5 A B C D E	20 A B C D E
	6 A B C D E	21 A B C D E
	7 A B C D E	22 A B C D E
	8 A B C D E	23 A B C D E
	9 A B C D E	24 A B C D E
	10 A B C D E	25 A B C D E
	11 A B C D E	26 A B C D E
	12 A B C D E	27 A B C D E
	13 A B C D E	28 A B C D E
	14 A B C D E	29 A B C D E
15 A B C D E	30 A B C D E	

H
I
Z
R
E
N
K

Tema	Anlam Arayışı		
Konu	Yazım Kuralları - Noktalama İşaretleri (Karma)		
Öğrencinin Adı Soyadı:	Sınıf:	No:	

ANAHTAR
KAVRAMLAR

Konu	Tema	Ana duygu	Ana düşünce	Yardımcı düşünce
Açık - örtük ileti		Çağırışım	Yazar - metin ilişkisi	

ÖN BİLGİLER

YAZIM KURALLARI-NOKTALAMA İŞARETLERİ

Bulunma Durumu Eki -da / -de / -ta / -te'nin Yazılışı

Bulunma durumu eki getirildiği kelimeye bitişik yazılır: **devede** (deve-de) kulak, **yolda** (yol-da) kalmak, **ayakta** (ayak-ta) durmak, **işte** (iş-te) çalışmak... Yurtta sulh, cihanda sulh. (Atatürk)

Bağlaç Olan da / de'nin Yazılışı

Bağlaç olan da / de ayrı yazılır ve kendisinden önceki kelimenin son ünlüsüne bağlı olarak büyük ünlü uyumuna uyar: **Kızı da geldi gelini de. Durumu oğluna da bildirdi. Sen de mi kardeşim? Güç de olsa. Konuşur da konuşur.**

⚠ UYARI: Ayrı yazılan da / de hiçbir zaman ta / te biçiminde yazılmaz: **Gidip de gelmemek var, gelip de görmemek var (Gidip te gelmemek var, gelip te görmemek var değil)**

⚠ UYARI: Ya sözüyle birlikte kullanılan da ayrı yazılır: **ya da**

⚠ UYARI: Da / de bağlacını kendisinden önceki kelimeden kesme ile ayırmak yanlıştır: **Ayşe de geldi (Ayşe'de geldi değil). Bursa da tarihî değerlerin çok olduğu bir ildir. (Bursa'da tarihî değerlerin çok olduğu bir ildir değil).**

Soru Eki mı / mi / mu / mü'nün Yazılışı

Bu ek gelenekleşmiş olarak ayrı yazılır ve kendisinden önceki kelimenin son ünlüsüne bağlı olarak ünlü uyumlarına uyar: **Kaldı mı? Sen de mi geldin? Olur mu? İnsanlık öldü mü?**

Soru ekinden sonra gelen ekler, bu eke bitişik olarak yazılır: **Verecek misin? Okuyor muyuz? Çocuk muyum? Gelecek miydi? Güler misin, ağlar mısın?**

Bu ek sorudan başka görevlerde kullanıldığında da ayrı yazılır: **Güzel mi güzel! Yağmur yağdı mı dışarı çıkamayız.**

⚠ UYARI: Birleşik fiillerde mi soru eki iki kelimenin arasına da gelebilir: **Vaz mı geçtin?**

Noktalı Virgül (;)

1. Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için konur: **Erkek çocuklara Doğan, Tuğrul, Aslan, Orhan; kız çocuklara ise İnci, Çiçek, Gönül, Yonca adları verilir. Türkiye, İngiltere, Azerbaycan; Ankara, Londra, Bakü**

2. Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur: **Sevinçten, heyecandan içim içime sığmıyor; bağırarak, kahkahalar atarak, ağlamak istiyorum. At ölür, meydan kalır; yiğit ölür, şan kalır. (Atasözü)**

3. İki den fazla eş değer ögeleri arasında virgül bulunan cümlelerde öznenin sonra noktalı virgül konabilir: **Yeni usul şiirimiz; zevksiz, köksüz, acemice görünüyordu. (Yahya Kemal Beyatlı)**

İki Nokta (:)

1. Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlelerin sonuna konur: **Millî Edebiyat akımının temsilcilerinden bir kısmını sıralayalım: Ömer Seyfettin, Halide Edip Adıvar, Ziya Gökalp.**

2. Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlelerin sonuna konur: **Bu kararın istinat ettiği en kuvvetli muhakeme ve mantık şu idi: Esas, Türk milletinin haysiyetli ve şerefli bir millet olarak yaşamasıdır. (Atatürk)**

3. Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur:

Bilge Kağan: Türklerim, işitin!

ETKİNLİK - 1

Aşağıdaki tabloda açıklaması verilen noktalama işaretinin hangisi olduğunu karşısına belirtiniz.

AÇIKLAMA	NOKTALAMA İŞARETİ
Kitap, dergi vb.nin künyelerinin sonuna konur.	
Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur.	
Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.	
Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlelerin sonuna konur.	
Karşılıklı konuşmalarda, yeterli olmayan, eksik bırakılan cevaplarda kullanılır.	
Soru bildiren ancak soru eki veya sözü içermeyen cümlelerin sonuna konur.	
Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ibarelerin sonuna konur.	
Satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna konur.	
Yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır.	
Dizeler yan yana yazıldığında aralarına konur.	
Özel olarak vurgulanmak istenen sözlerde kullanılır.	
Alıntıların aktarıldığı eseri, yazarı veya künye bilgilerini göstermek için kullanılır.	
Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur.	
Alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırılmak istenen sözden hemen sonra yay ayraç içinde kullanılır.	
Alıntılarda başta, ortada ve sonda alınmayan kelime veya bölümlerin yerine konur.	
Anlatım olarak tamamlanmamış cümlelerin sonuna konur.	
Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlelerin sonuna konur.	
İkiden fazla eş değer ögeler arasında virgül bulunan cümlelerde öznenin sonuna kullanılır.	
Metin içinde art arda gelen zarf-fiil eki almış kelimelerden sonra konur.	
Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerinden sonra konur.	
Bir yazının maddelerini gösteren rakam veya harflerden sonra konur.	
Sözün bir yerde kesilerek geri kalan bölümün okuyucunun hayal dünyasına bırakıldığını göstermek veya ifadeye güç katmak için konur.	
Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.	
Kaba sayıldığı için veya bir başka sebepten dolayı açık yazılmak istenmeyen kelime ve bölümlerin yerine konur.	
Heceleri göstermek için kullanılır.	

Yazım Kuralları - Noktalama İşaretleri (Karma)

ETKİNLİK – 2

Aşağıdaki tablolarda verilen cümleleri okuyunuz, yönergelerde istenenleri yapınız.

- a. Aşağıdaki bazı cümlelerde büyük harflerin kullanımıyla ilgili yanlışlık yapılmıştır. Bu yanlışları tespit edip karşısında boş bırakılan yere doğrusunu yazınız.

YANLIŞ KULLANIM	DOĞRU KULLANIM
Atatürk “muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!” diyor.	
Giresun İli’ni de gezmeyi planlıyoruz.	
Menfaat sandalyeye benzer: Başında taşırsan seni küçültür, ayağının altına alırsan yükseltir.	
Halk şairlerinden âşık Ömer’i seviyorum	
Mahalle bakkalı Kemal dayı çok mert biri.	
Güneydoğu Anadolu bölgesi güzel bir coğrafyaya sahip.	
Taksim meydanında saatlerce gezmişlerdi.	
Ömer Seyfettin’in <i>Bahar Ve Kelebekler</i> adlı öyküsünü okuduk.	
Antep Fıstığı çayın yanında güzel gidiyor.	
Eve yeni getirdikleri kedileri kömür, tıpkı kömür gibi kaydı.	

- b. Aşağıdaki bazı cümlelerde birleşik sözcüklerin kullanımıyla ilgili yanlışlık yapılmıştır. Bu yanlışları tespit edip karşısında boş bırakılan yere doğrusunu yazınız.

YANLIŞ KULLANIM	DOĞRU KULLANIM
Bu yaz sahillerde can kurtaranlara çok iş düştü.	
Tarladaki biçer döveri ustaca kullanıyordu.	
Filmdeki köpekbalığı sahnesi ürkütücüydü.	
Arabayı dikkatlice parketti.	
Arkadaki adam, hanım efendi sıraya giriniz, diye onu güzelce uyardı.	
İki firma işbirliğine gidince daha çok kar etti.	
Hikâyenin başkahramanının yaşadıkları uzun süre hafızamdan silinmez artık.	
Evlerinin girişindeki paspasta hoşgeldiniz yazıyor.	
Haftaiçi her gün aynı saatte spora çıkıyor	
Yeni komşusuna oldukça önyargılı yaklaşıyor.	

ETKİNLİK - 3

Aşağıdaki tablolarda verilen cümleleri okuyunuz, yönergelerde istenenleri yapınız.

a Aşağıdaki parçada ayraç içinde boş bırakılan yerlere uygun noktalama işaretlerini getiriniz.

Yol boyu kavak ağaçları()köprü()yokuş yukarı dar sokak. Sokağın bitiminde kediye gördüm()Yıkık bahçe duvarından duta tırmandı()oradan da çatıya. Baktım baca tütüyor() Rüzgârda savrulan kül rengi () yoğun bir duman. Kedi dumana girdi çıktı, kiremitlerin arasında kayboldu sonra() Bahçe kapısının önünde durdum. Girsem yol bitecek. “Ömür biter yol bitmez.” Kentlerin, otellerin duvarlarında yazılıydı. Bir geminin beyazında, trenlerin() uçakların altında. Bekleme odalarında()gar saatlerinde()kamyonların otobüslerin ön camlarında yazılıydı.Ya da biri()tanıdık bir ses()hep bu tümceyi fısıldadı kulağıma: ()Ömür biter yol bitmez.()

Nedim Gürsel, Dönüş

b. Aşağıdaki cümlelerde yer alan yazım yanlışlarını tespit ederek doğrusunu altına yazınız.

- I. Dilbilimcilere göre dil ile kültür arasında sıkı bir ilişki vardır.
- II. Yaşanan bu olaylar, Türk boylarının İslâm uygarlığının etkisine girmesine yolaçtı.
- III. Eser orijinal nüshadan kontrol edilerek tekrar basıma hazırlandı.
- IV. Bu görüş entellektüel çevrelerce ileri sürüldü ve desteklendi.
- V. Bilim insanları görüşlerini kanıtlamak için laboratuar çalışmaları yapar.

c. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere gelmesi gerek noktalama işareti hangisinde yanlış verilmiştir. Karşısına doğru ise (✓), yanlış ise (✗) işareti koyunuz.

I. İstanbul'da()o hatıraların şehrinde() yıllarca çalışmışım.	Virgül: ----
II. Mutluluktan, heyecandan uyuyamadı() erkenden ayağa kalktı.	Noktalı virgül: ----
III. 05()05()2005 tarihinde dünyaya gelmiş.	Kısa çizgi: ----
IV. O her alanda eser veren biriydi: roman, tiyatro, masal()	Tırnak işareti: ----
V. Arkadaş()yurdumu alçaklara uğratma sakın!	Ünlem işareti: ----

Yazım Kuralları - Noktalama İşaretleri (Karma)

1. Almanya'nın güneyindeki Knittlingen Kasabasında eski

I

II

bir mezarlıkta, başsız bir atın yanına gömülen bir adamın iskeleti bulundu. Arkeologların 1400 yıl önce gömüldüğünü tespit ettiği adam, muhtemelen hayattayken atın sahi-

III

bi veya binicisiydi. O dönemde kasaba, Merovenj hane-

IV

danının yönetimindeydi. Sal Franklarının soyundan gelen

V

Merovenj kralları 454'ten itibaren Galya'yı parça parça

ele geçirmiş ve bir Frank krallığı kurmuştu.

Bu parçada numaralandırılmış söz ya da söz öbekle-
rinin hangisinde bir yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Sovyetler Birliği'nin 1957'de Sputnik 1 isimli yapay uyduyu dünyanın çevresinde yörüngeye oturtmayı başarması ve sonrasında uzay yarışında yaşanan gelişmeler, gelişmiş ülkelerin eğitim sistemlerini gözden geçirmelerine neden oldu. Sputnik 1 uydusunun uzaya fırlatılması, Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) bilimsel ve teknolojik alanlarda geri kalındığı endişesini ortaya çıkardı.

Bu parçadaki yazım yanlısının gerekçesi aşağıdaki-
lerden hangisidir?

- A) Yazıyla yazılması gereken sayının rakamla belirtilmesi
B) Ayrı yazılması gereken "da /de"nin bitişik yazılması
C) Büyük yazılması gereken özel ismin küçük yazılması
D) Kısaltma arasına noktalama işareti konmaması
E) Birleşik yazılması gereken sözcüklerin ayrı yazılması

3. I. Bazı öğrenciler, ders mataryellerini almadan uygulama derslerine katılıyordu.
II. Pul koleksiyonuna yenilerini eklemeye karar vermiş, internette katalog taraması yapmıştı.
III. Türk siyaseti, Batı konjonktürün oldukça gerisindeydi, son zamanlarda fark kapandı.
IV. Bu konuda inisiyatif almana sevindim, benim üstümdeki yükü hafifletmiş oldun.
V. Edebiyat dünyamızın entelektüel birikiminden faydalanan sanatçılar daha kaliteli eserlere imza atıyor.

Numaralandırılmış cümlelerdeki altı çizili sözcüklerden hangilerinde yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) Yalnız I B) I ve V C) II ve IV
D) Yalnız V E) IV ve V

4. Yer adlarında ilk isimden sonra gelen ve *deniz, nehir, göl, dağ, boğaz* vb. tür bildiren ikinci isimler büyük harfle başlar.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu kurala uymaktan kaynaklanan bir yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) Süveyş Kanalı'ndaki gemi kazası ticareti olumsuz etkiledi.
B) Mersin'in Tarsus ilçesi sınırlarında bulunan Gülek boğazı Akdeniz ile İç Anadolu'yu birbirine bağlamaktadır.
C) Gümüşhane'deki Harşit Çayı, yazları neredeyse kuruma noktasına gelir.
D) Zigana Geçidi'ne yolu düşenler yeşilin en güzel tonunu görmeye nail olurlar.
E) Marmara Denizi'nde kıyısı bulunan Silivri ilçesi yaz aylarında İstanbulluların uğrak yeri oluyor.

5. I. Dünya Tiyatro gününde Ankara'da bir hafta boyunca birbirinden güzel oyunlar sahnelendi.
II. Bugünlerde Türkleşmek düşüncesi medyada sık sık tartışılmaya başlandı.
III. Antep fıstığı, hemen hemen bütün tatlıların vazgeçilmezi oldu.
IV. Bakanlar Kurulunun toplantılarına basın mensupları da alınıyor.
V. Milliyet gazetesinden kupon biriktirdiğimiz günleri hiç unutamadım.

Numaralandırılmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışlığı yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde (') kesme işaretinin kullanımıyla ilgili bir yazım yanlışlığı yapılmıştır?

- A) Gazi Üniversitesi'nden mezun olduktan sonra uzun yıllar özel sektörde çalıştım.
B) 2000'den 2012'ye kadar özel dershanelerde uzman öğretici olarak görev yaptım.
C) KPSS'de alan sınavından iyi bir derece yapınca devlette geçme kararı aldım.
D) Yaklaşık 10 yıldır MEB'e bağlı bir lisede görev yapıyorum.
E) İlk görev yerim Çankırı'da bir meslek lisesinde bir yıl çalışmıştım.

7. 1918 Mondros Mütarekesi'yle başlayan ve 1922'ye kadar

devam eden Millî Mücadele döneminde Türk milleti ken-

disini bir ölüm kalım savaşının içinde bulur. İttifak milletleri ile katıldığımız I. Dünya Savaşı'nı kaybederiz. 30

Ekim 1918 tarihinde imzalan Mondros Mütarekesi ve 10 Ağustos 1920 tarihli Sevr Antlaşması ile topraklarımız

işgal edilir.

Bu parçada numaralandırılmış söz ya da söz öbeklerinin hangisinde bir yazım yanlışlığı yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. (I) Ankara'da kendini hemen göstermeyen bir güzellik vardır. (II) Bundan dolayı, kentin kimilerine hiç de çekici gelmeyen doğasıyla ilgili ilginç izlenimler aktarılır. (III) Örneğin şair Yahya Kemal Beyatlı'nın "Ankara'nın en çok İstanbul'a dönüşünü severim." sözünde bunlardan biridir. (IV) İstanbul'dan gelmiş öğrencilerin dillerinde de henüz bu şehri keşfedememişlikten gelen, "çorak", "bozkır" sözleri dolaşır. (V) Oysa Ankara, kendiliğinden değil ancak dikkatli bakışlarla gizini açığa çıkarır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisinde bir yazım yanlışlığı yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Bir eleştirmen öyküyle romanı karşılaştırırken şöyle diyor()()Öykü bir C vitamini hapıysa roman o hapa eş değerde bir kilo limondur()()

Bu cümlede yay ayrıçla boş bırakılan yerlere aşağıda verilen işaretlerden hangileri getirilmelidir?

- A) (:) (") (.) (") B) (.) (') (!) (')
C) (:) (") (.) (") D) (:) (') (.) (')
E) (:) (") (...) (")

Yazım Kuralları - Noktalama İşaretleri (Karma)

10. Yapıtlarını okuduğum gençler şunu bilmelidir(:) Değerlen-

I

dirmelerimde, vardığım yargılarda dostluğun(,) arkadaşlı-

II

ğın en küçük bir payı yoktur. Benim bu tutumum karşısın-
da(;) “Gençleri umutsuzluğa düşürmemek, yüreklendir-

III

mek gerekir(,)” diyenler var. Oysa benim ölçütlerim

IV

değişken bir nitelik taşıır(.)

V

**Bu parçadaki numaralanmış noktalama işaretlerin-
den hangisi yanlış kullanılmıştır?**

- A) I B) II C) III D) IV E) V

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktalama yanlış yapılmıştır?

- A) Sinema filminde önemli olan özen, yaratıcılık, özgün-
lük televizyon dizilerinde pek de görülmeyen özellik-
lerdir.
- B) Bazı televizyon dizilerinin izleyiciyi televizyona bağ-
lamasının nedeni, onlardaki merak ögesinin yarıda
kesilmesidir.
- C) Bu durumu özetlemek gerekirse, sinemada “sanatın
kuralları”, dizilerde “televizyona özgü kurallar” geçer-
lidir.
- D) Bir projenin senaryoya, sonra da sinema filmine dö-
nüşmesi; pek çok kişiden ve teknolojiden yararlan-
mayı gerektiren pahalı bir iş.
- E) Hemen seyirci karşısına çıkarılan, bir gecede tüke-
tilen bir dizinin tek hedefi izleyicisini ekran başında
tutmaktır.

H
I
Z
R
E
N
K

12. Sokaktaki herkeşti(,) her şeydi o(;)Kediler, köpekler, topal

I

II

martılar(,) âşıklar dâhil herkes(.) Biricikliğini herkesleştire-

III

IV

rek kurmuştu öykülerini. Kendini(,) anlattıklarıyla özdeş-

V

leştiirdi. O çakır gözler, kimsenin görüp algılayamadığı
gerçekleri gördü; başkalarının yazamadığı şeyleri yazdı.

**Bu parçadaki numaralanmış noktalama işaretlerin-
den hangisi yanlış kullanılmıştır?**

- A) I B) II C) III D) IV E) V

13. I. Bu son kitabında yazar, bilerek açmadığı ama aralık
bıraktığı kapılardan geçmeyi okurlarına bırakıyor.
- II. Arılar burunlarını taze çiçeklerin göbeğine sokuyor,
onların kokularıyla sarhoş oluyordu.
- III. Bir düşünceyi duyguya dönüşünceye kadar kelime-
lerle yoğurmak sanatın arka palanıdır, demişti önceki
yazısında.
- IV. Böyle bir işlem “bugünü” de yaşatmak için yapılır ama
eskinin izlerini silmeden, bozmadan.
- V. Karşılaştığımız kişilerde ve yaşadığımız olaylarda
farkına vardığımız ortak özellikler, genelleme yapma-
mıza neden olmuştur çoğu zaman.

**Numaralanmış cümlelerden hangilerinde virgüller
aynı işlevde kullanılmıştır?**

- A) I ve V B) I ve IV C) II ve IV
D) III ve V E) I ve III

14. • Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerden sonra konur.
- Metin içinde art arda gelen zarf-fiil eki almış kelimelerden sonra konur.
 - Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur.
 - Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için konur.

Aşağıdaki cümlelerin hangisi, virgülün kullanımıyla ilgili bu bilgilerden birine örnek gösterilemez?

- A) Hayır, bundan sonra seninle oturup konuşmamız pek mümkün görünmüyor.
- B) İnternet reklamlarımızı artırıp, marka bilinirliğini oluşturup satışlarımızı daha iyi bir düzeye ulaştıracamız.
- C) Hayattın her anında, yaşadığım her olayda dünyaya dair yeni bir şeyler öğreniyorum, demişti bana.
- D) Halk şiirinde kafiye, redif ve hece ölçüsü ahengi sağlayan başlıca unsurlardır.
- E) Önüne geçilemeyen kimi alışkanlıklar, kişiyi içinden çıkılamayacak sorunlara doğru sürükleyebilir.

15. • Bu ozanımız(I) çevresini kuşatan varlıkların ayırıcı ve belirleyici özelliklerini inceden inceye algılıyor(II) bir bakıma şiirini, yüreğinden çok, gözleriyle yazıyor.
- Bu tartışma onun şu iki yönünü açığa çıkarmıştır(III) Eleştirilere karşı hoşgörüsüz olma ve duygularını denetleyememe.
 - Dünyanın en tanınmış orkestralarından biri olan bu grup(IV) 18. yüzyıl bestecilerinin yapıtlarını yorumluyor(V) unutulmuş veya az tanınan bestecilerin yapıtlarını buluyor ve seslendiriyor.

Yukarıdaki cümlelerde numaralanmış yerlerden hangilerine aynı noktalama işareti getirilmelidir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve IV
- D) II ve V
- E) III ve V

16. (I) Peyami Safa'yla Halide Edip Adivar'ı karşılaştıran bir eleştirmenimiz şöyle diyor: (II) *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu da Sinekli Bakkal* gibi mistik bir dünya görüşünün savunulduğu bir romandır. (III) Ancak Adivar, klasik roman tekniğini kullanırken Peyami Safa, XIX. yy. sonlarında beliren yeni bir roman tekniğiyle yazar. (IV) Bu yeni roman anlayışında, anlatım tekniğinin ve bakış açısının önemi büyüktür. (V) Çünkü modern diyebileceğimiz romancılara göre geleneksel romanla yeni roman arasındaki önemli fark, geleneksel romanın (anlatma) yöntemi-ne, ötekinin (gösterme) yöntemine ağırlık vermesidir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisinde noktalama yanlışı yapılmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

OPTİK DEĞERLENDİRME

964373

ÖĞRENCİ NO

0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9

YANITLAR

1	A	B	C	D	E
2	A	B	C	D	E
3	A	B	C	D	E
4	A	B	C	D	E
5	A	B	C	D	E
6	A	B	C	D	E
7	A	B	C	D	E
8	A	B	C	D	E
9	A	B	C	D	E
10	A	B	C	D	E
11	A	B	C	D	E
12	A	B	C	D	E
13	A	B	C	D	E
14	A	B	C	D	E
15	A	B	C	D	E
16	A	B	C	D	E
17	A	B	C	D	E
18	A	B	C	D	E
19	A	B	C	D	E
20	A	B	C	D	E
21	A	B	C	D	E
22	A	B	C	D	E
23	A	B	C	D	E
24	A	B	C	D	E
25	A	B	C	D	E
26	A	B	C	D	E
27	A	B	C	D	E
28	A	B	C	D	E
29	A	B	C	D	E
30	A	B	C	D	E

H
I
Z
R
E
N
K